

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

20
ДИНАРА
1952

Година XX — Број 340
Субота, 5 јул 1958

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

ФЛАШ ГОРДОН

БАЛБАХ
ЈЕ
УНИШТИО
ОНЕ КОЈИ
СУ НАС
ТЛАЧИЛИ!

ЖИВЕО
ЧУДО-
ТВОРАЦ!

НЕ!
САСЛУШАЈТЕ МЕ,
ПРИЈАТЕЉИ!

НИСАМ ЈА НИКАКАВ ЧУДОТВО-
РАЦ! ОНО ШТО САМ ЈА УЧИНИО
МОГАО БИ ДА УРАДИ СВАКИ ЧО-
ВЕК КОЈИ ИМА НЕШТО МАЛО
ЗНАЊА! ВАШИ СВЕШТЕНИ-
ЦИ ДРЖАЛИ СУ ВАС У
НЕЗНАЊУ И СИ-
РОМАШТВУ...

САД СТЕ СЛОБОДНИ И ТУ СЛОБОДУ НЕ
ДАЈТЕ НИКОМЕ! ЈА НЕ НАМЕРАВАМ ДА
ЗАМЕНИМ ПАЛЕ ТИРАНЕ, АЛИ САМ СПРЕ-
МАН ДА ВАМ СВОЈИМ ЗНАЊЕМ ПО-
МОГНЕМ...

ЖИВЕО!

DAN
BARRI
7-27

ОЧЕ!

БИЛЕ! ДИВНО
ЈЕ ШТО ТЕ ПОНО-
ВО ВИДИМ,
СИНЕ!

ЗНАШ, БОЈАО САМ СЕ
ДА ТЕ НЕЋЕМО НАКИ,
ОЧЕ! САД МОЖЕМО ДА
СЕ ВРАТИМО НА ЗЕМЉУ,
ЗАР НЕ,
ОЧЕ?

НЕ, СИНЕ!
ОВДЕ САМ НАШАО
НЕШТО ШТО
ЈЕ ТЕШКО
НАПУСТИТИ!

... НА ЗЕМЉИ ТЕ ЧЕКА ЧИТА-
ВО МОЈЕ БОГАТСТВО... АЛИ,
АКО ТИ БАШ ЖЕЛИШ ДА СЕ
ВРАТИМ... УЧИНИКУ
ТО!

ОЧЕ! АКО СИ ТИ
СПРЕМАН ДА СЕ
ОДРЕКНЕШ СВЕГА ШТО
ИМАШ ДА БИ ОСТАО
ОВДЕ И ПОМОГАО
ОВОМ НАРОДУ,
ЈА...

ШТА
СИНЕ?

И ЈА
ОСТАЈЕМ
О ТО-
БОМ!

БИЛЕ... СИНЕ МОЗ!

ФЛАШЕ, КАО КАПЕТАН
НАШЕГ СВЕМИРСКОГ
БРОДА ВИ СТЕ ОБА-
ШЉЕНИ ДА ОБАВИТЕ
"ВЕНЦАЊЕ", ЗАР НЕ?

ТАКО ЈЕ! САМО...
ТРЕБАЛО БИ
ДА СЕ ПРВО
ОБРИЈЕМ!

После
ПЕНИНГТОНОВОГ
ВЕНЦАЊА С НАКИМОМ,
КАД СЕ СЛАВЉЕ
СТИШАЛО,
НАРОД ЗОРАНА
ПРИОЊУО ЈЕ ДА ОД
СВОЈЕ
ПЛАНЕТЕ НАЧИНИ
СРЕЊНУ ЗЕМЉУ...
САМ
ПЕНИНГТОН
ПОСТАО ЈЕ ДРУГИ
ЧОВЕК...

ФЛАШЕ, ОВО ПИСМО ЋЕТЕ
ПРЕДАТИ МОЈИМ АДВОКАТИ-
МА. СВЕ ШТО ИМАМ ТРЕБА
ДА СЕ УПОТРЕБИ НА ОСНИ-
ВАЊЕ "СВЕМИРСКОГ
УНИВЕРЗИТЕТА".

... ИЗВЕСНА СВОТА ОДРЕ-
ЂЕНА ЈЕ ЗА ШКОЛОВАЊЕ
ОВИХ МАЛИШАНА... ЗА СВЕ-
МИРСКЕ ПИЛОТЕ! ВИШЕ
НЕКЕТЕ МОРАТИ ДА ПРА-
ВИТЕ ДРВЕНЕ РАКЕТЕ!

УРА!

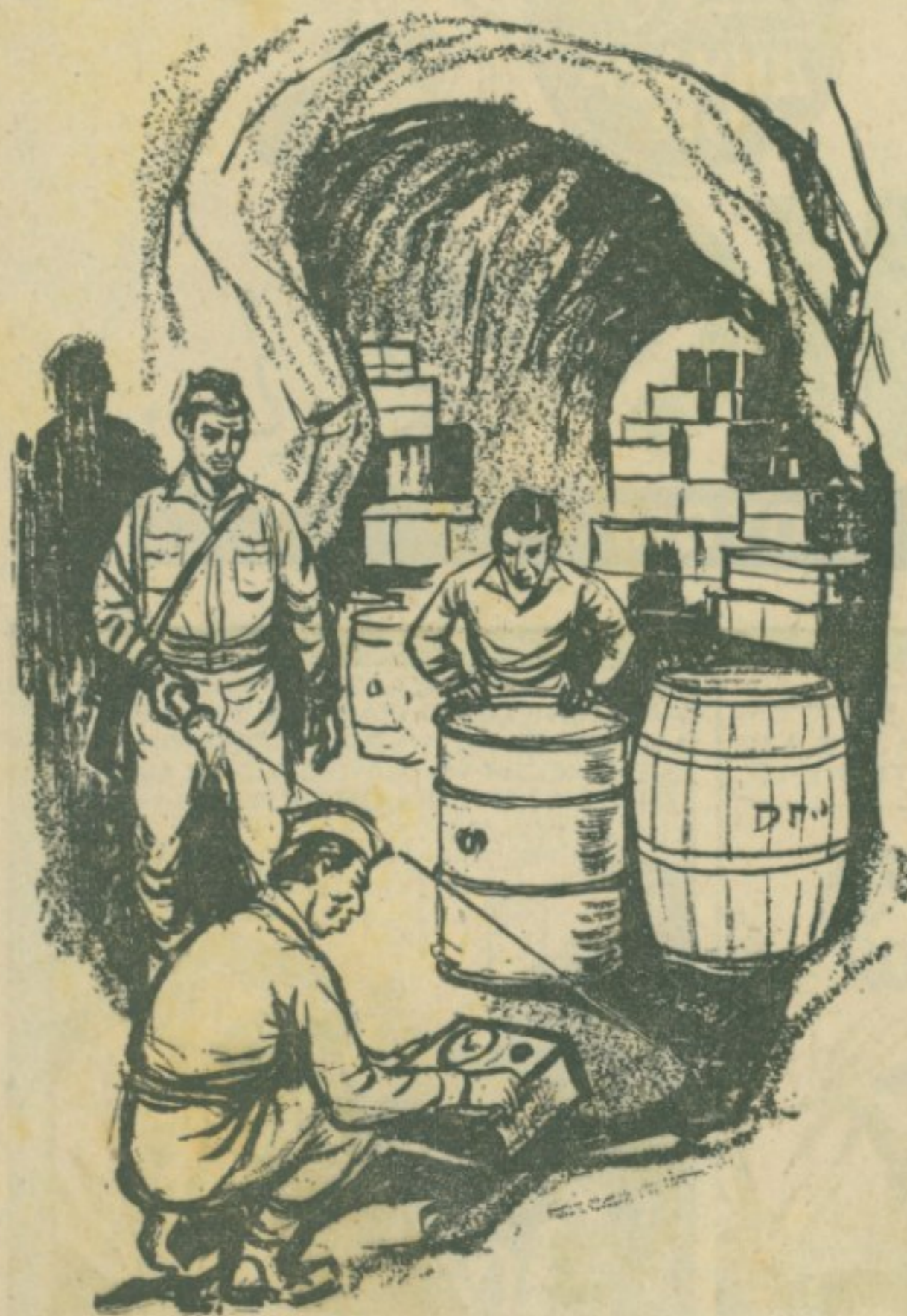
ЗБОГОМ
ФЛАШЕ!
ЗБОГОМ,
ДЕЦО!

ЗБОГОМ... И
МНОГО
СРЕЂЕ!

У овом броју:

- БЕЗ „НАДНИЦЕ ЗА СТРАХ“
- КОЛИКО У СВЕТУ ИМА ЉУДИ
- ЖИВОТ У ПЛЕМЕНУ ПАДАУНГА
- СТРИПОВИ:

Хајдук Станко, Паја, Ми-
ки, Флаш Гордон, Бим и
Бум, Стари Жућа, Му-
дра пресуда Пламене Стре-
ле, Вучко и прича у сли-
кама Од Икара до ракете

лефони су звонили слично оном јануарском дану 1945. С друге стране телефонске жице често су најављивали опасност и тражили помоћ искусних, опробаних минера. А та помоћ је увек стизала, несобично и на време. Увек кад је било ризично слати млађе, с мање искуства, минери Југословенске народне армије, као што су то чинили и у рату, стали би „у прве борбене редове“, тамо где је било најопасније.

Минере су упознали и многи Београђани. И не само они. Њих су имали прилике да виде на послу и становници Славоније и Барање, Хрватског Приморја и Срема, Србије и Македоније, Босне и Херцеговине... Они су тамо замишљали несигурност и страх, а увек остављали за собом спокојство и сигурност.

БЕЗ »НАДНИЦЕ ЗА СТРАХ«

Сутрадан, после уобичајеног обезбеђења, дао се на посао. Најпре је на једном резервоару, помоћу ручне бушилице, направио рупу у коју је смеистио штапин, да би помоћу њега изазвао блесак. На тај начин хтео је да провери да ли су посредни мине с мрачним коморама, Штапин је изгорео али експлозије није било. То је за искусног минера био довољан доказ да, ако је реч о мињама с мрачним коморама, оне више нису опасне, јер њихове батерије нису „живе“.

Његови прсти ишли су од једне до друге направе

Али, тиме неизвесност није престала. Трагање је тек онда почело. Минер је, попут хирурга који гледа шта ће отсећи тек пошто је направио рез, наставио да претражује, како би у читавом том сложеном и под муклом механизму „отсекао“ баш онај делић који је га учинио безбедним. Наступила је она необична минерска ра-

се овај минер строго придржавао.

Свуд око себе осећао је савршену тишину, иако је био свестан да је она само привидна. Полако и стрпљиво, његови прсти су неосетно ишли од једне до друге направе, чинећи их безбедним.

Искусни мајстор, његово знање и челични живци, они прави минерски, однели су победу и овога пута...

Децембра 1944, после ослобођења Книна, 264 немачка дивизија била је до ногу потуцена. Али, непријатељ је хтео да се освети за свој пораз. Десетинама хиљада килограма експлозива и разним пакленим машинама затрвао је читаву околину тог далматинског градића. Све је било минерано. И срачунато на дејство у одређено време, како би било што више људских жртава. Паклене машине биле су постављене и у једној пећини у којој су се налазиле велике количине оружја, муниције и хране. Од инжењера је зависило да ли ће се све то спасти. И они су пошли на задатак. Цео један вод минера кренуо је у сусрет многим неизвесностима.

Остало је свега 15 минута

Пећина је била мрачна и хладна. Изгледало је као да из сваког њеног кутка вреба смрт. Али, минери се нису на то обазирали. Трагали су за „жариштем опасности“. Наједном се указала авет паклене машине. Око дугогодишњег минера брзо је уочио и препознао. Он није губио време, јер је добро знао да често и секунда одлучују у минерском послу. Хитро је прискочио до машине и погледао у сатни механизам. Имао је шта и да види: времена за рад било је свега још петнаест минута...

Тог истог дана инжењерци су онеспособили још једанаест паклених машина. Тиме су биле спасене од уништења хиљаде тона разног материјала.

За оне који су прошли такву школу било је такорећи ситница да се и после рата хватају

— Ти, — одговорила је прва риба.—Поједи га! Тај човек нас, као и остали људи, мрзи; ваде нас из воде да би се нахранили. Поједи га.

— А шта мислиш ти? — упитао је потом гавран.

— Поједи га — рече гавран. Он је наш највећи непријатељ. Убија нас чим нас примети у пољу. Поједи га!

Старцу се учини да је изгубљен и већ поче да се опрашта са животом. Неочекивано, поред обале појави се пас. Крокодил упита и њега.

— Поједи га, — рече пас, — али пре тога смеј се силно и грохотом јер никада више такву гозбу нећеш доживети.

Лукави крокодил се насмејао, али је зубе држао стегнуте.

— Смеј се јаче, — рече пас, — отвори чељусти.

И крокодил их широм отвори а старац испале из њих и побеже према обали.

Љутит крокодил је проклињао пса а овај је пред сведоцима заклео све своје потомке:

— Нека сва моја деца и сви моји потомци лају увек кад виде крокодила како излази из воде и упозоре људе на опасност која им прети.

А старац је поручио својима:

— Нека сва моја деца и сви моји потомци хране пса и негују га јер ми је он спасао живот.

Отада је пас постао чувар човека, а он његов хранитељ и пријатељ.

у коштац са сличним опасностима. За њих је, на пример, онеспособљавање авионских бомби било нешто обично, свакидашње, иако је и тај посао скопчан с великим ризиком. Један пример из Задра говори у прилог томе.

Месецима су за грађане Задра две авионске бомбе претстављале праву напаст. У многе домове, нарочито оне у близини позоришта и зграде Народне одбране, увукло се неспокојство. Људи су око тога испредали читаве приче. Једни су говорили да те бомбе имају троструке упаљаче, други, пак, да то нису бомбе већ некакве паклене направе које ће експлодирати чим их неко дотакне итд. Зато се нико није усуђивао ни да им приђе. Народном одбору, истина, неки су изјавили своју „стручност“, али уз скупе паре. Другови из одбора били су спремни и на то да их добро плате, али су сумњали у срећан исход. Зато су чекали...

Чим се једног дана у Задру обрела група минера из Армије, замолили су их за помоћ. Минери су се одазвали. И то без „наднице за страх“.

Најпре су извршили све припреме, а онда приступили откопавању бомби. Једну, па другу, одвукли су количима с гуменим точковима до обале. Док су превозили другу бомбу, пажљиво као новорођенче, да не би дошло до погеса, јер упаљаче нису вадиле, пресрете их један грађанин у тамном одећу.

— Ко вам је дозволио да то чините? — упитао је једног потпуковника.

Овај му показа прстом на свог друга, потпуковника Баровића.

Нему се претставио човек у тамном одећу:

— Ја сам из ПАЗ-а.

— А ја из Београда! — нашалио се Баровић.

Као Хемингвејев старац...

Наста смех. Грађанин се збуни и — умаче. Али, тај смех свима добро дође, као што то иначе увек бива кад људи раде на неком опасном послу.

... На малом сплаву од бензинских бурди остао је само један минер с две авионске бомбе и једним фењерчетом. Већ се навлачно први сучот. Ветар је бивао све јачи. Таласи су почели да зашљускују необичног „морепловца“, који је као Хемингвејев старац хтео по сваку цену да сачува свој плен. Време је одмицало. Оно је бивало све одлучивији чинилац. С тим је минер рачунао, па је одлучио да „раскине уговор“ са својим друговима. Наиме, иако им је био обећао да неће вадити упаљаче, већ да ће експлозив поставити споља, предомислио се: упаљаче је извадио, а затим почео да дубе комору за смештај експлозива.

То су брзо приметили и његови другови, који су били недалеко одатле на једном патролном броду. Један од њих га је упозорио на „уговор“. Он је климнуо главом, али ускоро је наставио да остварује свој план. Видећи да се он не шали, један из групе с патролног брода поново га упозори, али сад је у том упозорењу било и строгости.

Минер се повиновао томе, али је своју замисао већ био остварио. Кад је све било готово, запалио је штапин, а онда се придружио својим друговима на патролном броду.

Машиниста је тада као избузумљен дао пун гас. Вођен несигурном руком узнемиреног возача, брод је појурио свом силином. Али, десило се нешто непредвиђено: направивши полукруг, после минут два поново су се нашли пред сплавом с бомбама са кога је жмиркао фењерчић.

Сви се збунише. И не без разлога. Сваког секунда требало је да одјекне експлозија, а они су били ту, сучени са смрћу. Али, минери ни тада не изгубише присебност. Брзо наредише машинисту да узме нов курс. И тек што одмакоше неколико миља — проломи се страшна експлозија.

Минери су учинили своје. А живот у Задру поново је почео да тече спокојно.

И та учioniца је била као свака друга: с клупама, таблом, слушаоцима и наставником. Али, сваки радни дан почињао је у њој неубицајено и — увек друкчије. Сваки пут је експлодирало по неколико миња изненађења. По некад су слушаоци били збуњени већ на улазу у учioniцу, други пут у клупи, пред таблом, крај прозора... Увек су их дочекивала нова и нова изненађења, јер их је наставник васпитавао на то да морају бити до крајности опрезни у свакој прилици.

Тако минери и данас уче школу. Јер такав је њихов позив: увек пун стрепњи и опасности. У миру као и у рату. О томе говоре многе чињенице.

За један дан: 19 жртава

И онда када је наша Армија свила бојне заставе у музеј револуције, опасности за живот наших људи нису престале. Њих је вребела смрт на ораницама и у домовима, по путевима и око мостова, у индустријским постројењима и лукама. Окупатори су приликом повлачења поставили стотине хиљада смртоносних замки у виду најразличитијих врста миња. Тако су Југословени морали и после свог ослобођења да плаћају данак у крај слободи и новом животу. Преко 4.300 наших грађана изгубило је животе од тих паклених направа. Око 2.000 наших најмлађих били су жртве тих подмуклих „играчака“.

А колико би тек било жртава да није минера, људи који су стотинама пута стајали очи у очи са смрћу, свесни опасности али и чињенице да тиме лишавају брига хиљаде мајки, браће и сестара. Њима можемо бити захвални за то што 1.200.000 разних миња леже данас у старом гвозђу, иако је свака од њих могла да унесрећи бар по једног човека.

Био је то један од оних хладних јануарских дана 1945 године. Мраз је стезао, а ветрови фијукали. Повремено се чула грмљавина топова и понека потмула експлозија. Телефонисти централе штаба IV армије имали су тога дана пуне руке посла. Највише позива било је за команду инжењерије.

— Изгубили смо седам минера, — јављали су из штаба XIX дивизије.

Мало касније преко телефона се чула нова вест:

— Шест минера је настрадао у XX дивизији.

И из IX дивизије су јавили да су тога дана изгубили шест минера.

За један дан: 19 губитака! Тек касније се сазнало да су минери тог јануарског дана и

мали посла с једном, њима дотада непознатом мином, — мином с мрачним коморама. То је било још једно искуство, иако плаћено тешким жртвама. Али драгоцено, врло драгоцено искуство за послератне дане, јер је баш с таквим мињама непријатељ при крају рата заплео највише замки око многих индустријских постројења, на пример у Пули, на Ријеци и у Славонском Броду.

Тамо где је било најопасније

Зато су минере наше Армије тражили са свих страна дуго времена и после рата. У једном армиском институту, на пример, првих послератних година те-

И Ријека је била једно од таквих места. Многа индустријска постројења, резервоари и гориво били су начинчани разним пакленим направама. Сви покушаји органа народне власти да се одгонетне „тајна“ — изазивали су нове жртве. Позвали су минере наше Армије.

Али, сви нису могли непосредно прићи послу. Само један, с највише искуства. Пошао је од неколико претпоставки. Једна могућност је била да су у питању миње с потезним упаљачем. Друга — да су миње с мрачним коморама. Према трећој варијанти могле су бити и једне и друге. Зато је минер извршио подробно извиђање. Читав један дан провео је само на томе.

Једна француска научна експедиција која је боравила готово годину дана у јужном, планинском пределу Мадагаскара — Андрој вратила се недавно у Париз. Она је донела много занимљивих сведочанстава о животу и мудрости примитивних урођеника.

У животу племена главну улогу игра „омбназис“ човек који је истовремено све — и племенски поглавица, и највиши администратор, лекар-исцелитељ и врховни свештеник, и главни судија за све замршене проблеме у породичним и друштвеним односима и свезналица која даје одговоре на сва питања. Злочини међу Мадагаскарцима су готово непознати.

Код њих се година дели на четири годишња доба или два наест месеци. Сати за њих не постоје али дан има девет делова, према положају Сунца.

Од свега су најзанимљивије мадагаскарске народне басне и скаске које су достојне Ла Фонтена, Крилова и Грима. Ево једне од њих:

Старац је имао башту. Њу је често посећивао крокодил и уништавао усеве. Љут, човек је једне ноћи свом злотвору припремио клопку. Чим је чуо како се ухаћен крокодил узбуку отима и како шишти старац је изашао из своје колибе и похитао да види штеточину. Када га је приметио, крокодил се последњом снагом пропео и покидао уже које је затварало клопку. Затим се залетео на старца, шчепао га разјапљеним чељустима и однео

мудрост урођеника са мадагаскара

у своје скровиште. Није га — Тражио сам на земљи хтео појести већ је позвао омио смрт помоћу клопке. Ко од нас има право?

ТАЈНА ТУНЕ

Океанографи сматрају туну за једног од најнеобичнијих становника мора. Ова риба изванредног укуса лови се тек када је одрасла и биолошки сасвим зрела. Ниједан рибар и ниједан биолог нису видели њене младунце, јер их туше крију у највећим морским дубинама, на дну оних океанских амбиса до којих људско око још никада није допрло. Разрешење ове тајне донеће нам тек будућност.

Туна је рекордер океана у спринту. Ту титулу може јој некипут оспорити само исто тако брза сабљарка. Једна необична особина својствена је туни — има променљиву телесну температуру, од 20 до 30 степени.

Потпуно је одрасла тек кад напуни три године. Тада је тешка 300 до 400 килограма. Досад најтежу туну — од 720 килограма — уловили су амерички рибари недалеко од Мајна, на североистоку САД. Њеним месом је, у бостонским хотелима, нахрањено хиљаду гостију.

Рибари са западних европских обала сматрају да је Бернар Жовие из француског рибарског градића Сен Жан де Луз после дугогодишњег искуства највећи стручњак за лов на туне. У току прошле године уловио је сам 200.000 килограма ове рибе.

Два стара писма

ДЕЧАК СА ЗЛАТНИМ ЗУБОМ

Веома ученом и веома благородном господину Вилени ван дер Меру од Јакоба Горета, лекара града Шведнице:

Љубазни господине! Писмо ваше од 22 децембра 1595 године примио сам у Холмштету и могу вам потврдити истинитост необичног догађаја који се збио у овом достојном поштовања граду. Једном су ме позвали да прегледам једно десетогодишње дете коме је изненада израстао златан зуб. Моја испитивања тога случаја биће ускоро завршена и ја ћу вам одмах послати извештај. Засад ћу вам изложити основни закључак: ова природна појава у зависности је од положаја звезда у тренутку кад се дете родило. На дан његовог рођења Сунце се налазило у знаку Овна, Због тога се свенапајајућа сунчева сила задивљујућим начином удвостручила, што је и

зазвало стварање златне материје уместо коштане масе.

Многи образовани људи шеснаестог века водили су дугу и жучну препирку поводом дечака са златним зубом. Јакоб Горот је чак објавио и специјалну расправу чија се суштина јасно види из горњег писма. Нажалост није остало забележено како је овај малишан дошао до свог златног зуба, али судећи по осталим сличним случајевима, објашњење није тешко наћи. Наиме, познат је случај једног другог, нешто старијег дечака који је уз помоћ неког ковача начинио себи навлаку за зуб од позлаћеног материјала. Захваљујући том зубу, дечак је од сујеверних суграђана извукао знатну корист.

ЛУТЕР против КОПЕРНИКА

Дознавши за Коперникове радове, Лутер је написао:

„Причају о новом астроному који хоће да каже да се Земља креће и обрће око себе саме, а да се не крећу небо, Сунце и Месец. То је исто као кад би неко седео у тањигама или на броду и мислио да он стоји на месту, а да се дрвце и тло испод њега крећу. Ево у чему је ствар: ако неко хоће да се начини мудрим треба да измисли што било и да сматра то што је измислио најбољим и најтачнијим. Будала хоће да

окрене тумбе читаву уметност астрономије. Али, како каже Свето писмо, Исус Навин заповедио је Сунцу да се заустави, а не Земљи.

Лутеров савременик епископ Лагала побијао је Коперникову теорију о томе да се Земља са осталим планетама креће око сунца сличним „доказом“: „Пошто бог има своје пребивалиште на небу, а не на Земљи то он може да покрене само небо, а не Земљу“.

ПАЈА ПАТАК

ПАЈО, БИ Л' ДОШАО МАЛО КОД МЕНЕ ДА ПРОЋАСКАМО?

СВАКАКО, ПАТО! ИОНАКО НЕМАМ НИШТА ДРУГО ДА РАДИМ!

НАДАМ СЕ ДА ЈОШ ИМА ОНИХ ЧОКОЛАДНИХ БОНБОНА!

О, УЋИ, ПАЈО!

А О ЦЕМУ КЕМО ДА КАСКАМО?

ОВАЈ... РАЗМИШЉАЛА САМ... ПИТАЛА СЕ...

ЖЕЛЕЛА БИХ ДА ЗНАМ... ШТА КОД МЕНЕ НАЈВИШЕ ВОЛИШ?

ООО! ТО ЈЕ ТЕШКО ПИТАЊЕ!

ХМ... ДА ВИДИМО... ТВОЈЕ КУВАЊЕ? ОХ, НЕ! ТО НЕ... ХМ...

ПАМЕТ? ТО НЕ ДОЛАЗИ У ОБЗИР... ХМ... ГЛАС? НЕ, НИ ТО НЕ...

ЛЕПОТУ? ОХ, НЕ! СМИСАО ЗА ХУМОР? НИКАКО! ХМ...

...НАРАВ ТАКОЋЕ НЕ...

КЛОНК

Хлеб од рибљег меса

Јужноафрички пекари почели су да праве хлеб од „брашна“ добијеног од сировог рибљег меса. Ово брашно је без мириса и укуса. Рибари у Јужној Африци улове годишње нешто испод 250 милиона килограма рибе. Сматра се да ће за покриће потреба у хлебу морати да се годишње произведе око пет милиона килограма брашна од рибљег меса.

ЦИП У „КОФЕРУ“

Једна британска фабрика израђује возила са четири седништа типа „цип“ тешка 320 килограма која се могу склопити и ставити у кутију дугу три метра. Овакво возило може се по потреби избацити из авиона помоћу падобрана.

МАШИНА ПРАВИ ИЗВОДЕ

Електронска машина названа Аутоапстрактор може да прочита сваки текст и да лако направи кратак извод из њега. Корист од ње ће бити нарочито значајна за огромни научни материјал на појединим институтима. Кратак извод ће омогућити одабирање текстова потребних научницима. Ова електронска машина, приказана већ на састанку радио инжењера у Њујорку, радиће на овај начин: комплетан текст се пренесе кодирано на магнетску траку тако да буде разумљив електронском мозгу; бројач тада анализира реч по реч да би се добио статистички извод о учестаности и распореду речи у тексту; пошто направи избор, машина штампа само најважније реченице.

Није само папагај

Птице могу научити да се служе речима које означавају поједине предмете, а не само да подражавају оно што су чуле. Др Норман Гинсберг, са њујоршког психијатријског института, каже да је једна мина, јужноиндиска шарена птица, научила да каже „здрво“ кад се упали светлост, а да каже „шта је било“ кад угледа пругасту тканину. Две овакве птице изговарале су „здрво“ кад год би се упалила светлост,

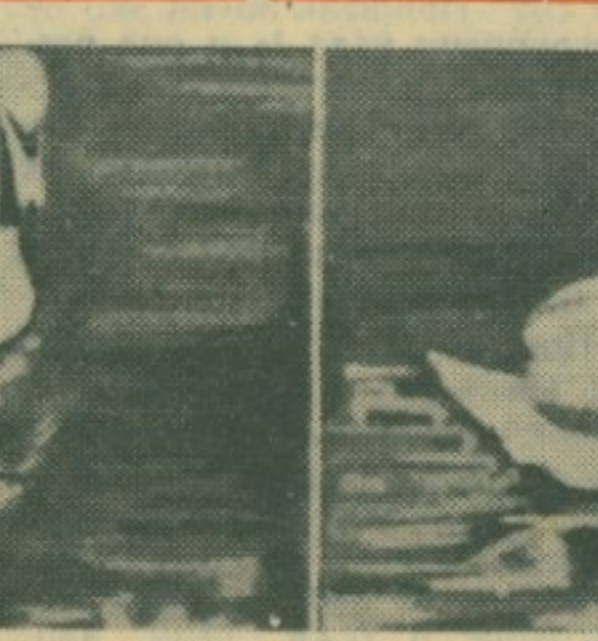

— Јеси ли уморан, сине?

и то за читавих 30 дана. Једна од њих није ниједном погрешила, а друга само једанпут — казала је „здрво“ у тренутку кад се светлост угасила.

И НАЛИВПЕРО И ТЕРМОМЕТАР

У САД израђена је комбинација наливпера и термометра. На једној страни се налази хемиско перо а на другој термометар добро заштићен од било каквог оштећења.

— Дођи, понећу те мало.

Једна од највећих

Једна од највећих брана за наводњавање налази се у Пакистану. То је брана Сукур, која наводњава преко милион и по хектара под пшеницом, памуком и пиринчем. Постоји нада да ће се у овај систем укључити још 500.000 хектара земљишта.

ДА ПОПУНИ ПРАЗНИНУ...

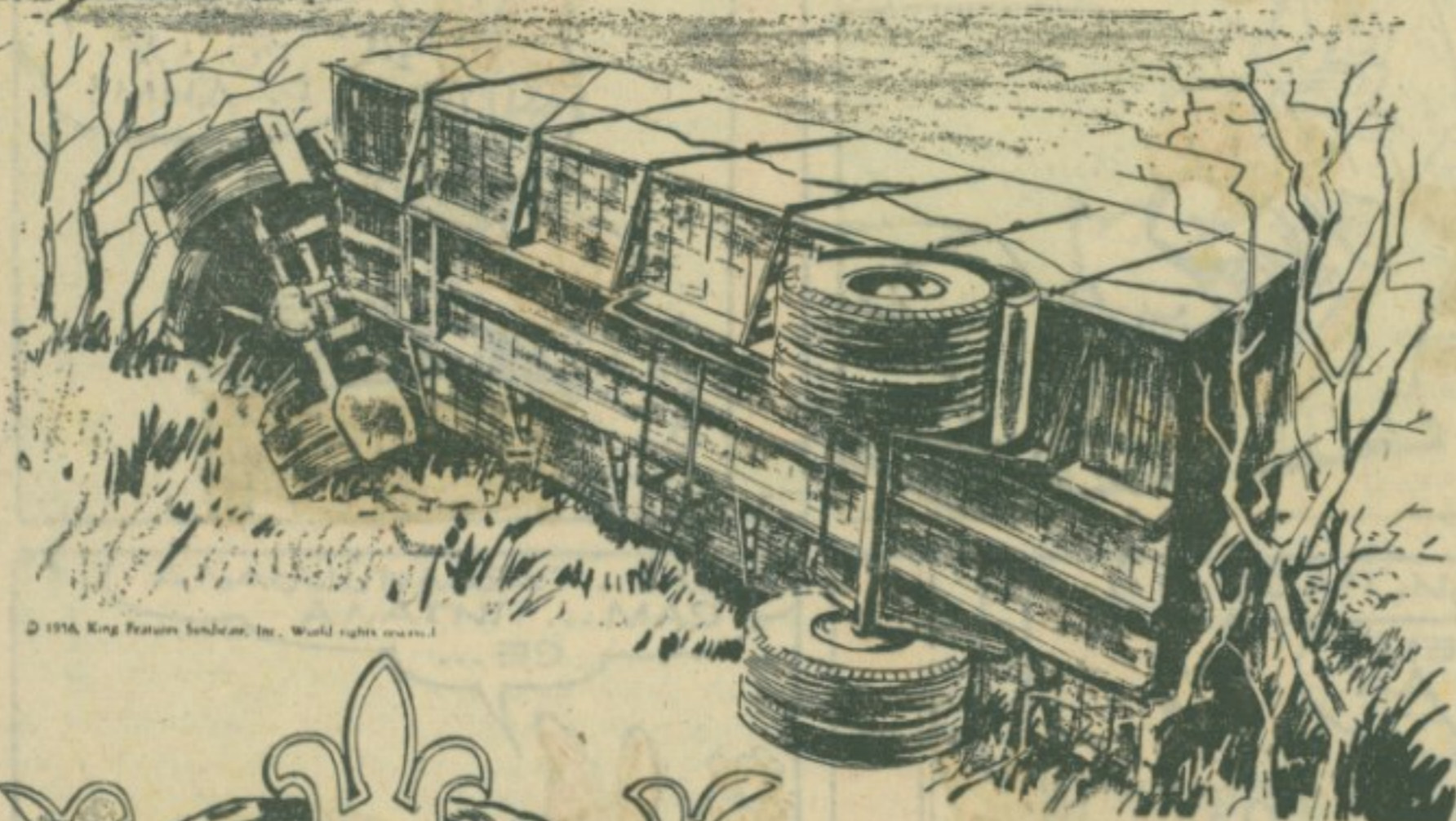
Ракете које су испалили СССР и САД испитале су атмосферу између 60 и 300 километара изнад Земље. То је онај део атмосфере до кога не могу доспети балони, а испод границе кретања вештачких сателита.

И ЈЕДНО И ДРУГО

Невероватно је али истинито да је кожа, поред тога што је највећи орган људског тела, истовремено, после мозга, и његов најкомпликованији орган.

Ripley's

ВЕРОВАЛИ ИЛИ НЕ!

КАМИОН КОЈИ ЈЕ ПРЕВОЗИО 7 ТОНА ЈАЈА СЛЕТЕО ЈЕ С БЕДЕМА ВИСОКОГ 10 МЕТРА И ПРЕВРНУО СЕ, А ПРИТОМ СЕ РАЗБИЛО СВЕГА 30 ЈАЈА. КАМИОН ЈЕ ВОЗИО НОРМАН БЕЛ ИЗ СУПОРТА (ЕНГЛЕСКА)

ЛУЈ VI (1078-1137)
ВЛАДАР ФРАНЦУСКЕ ПОСЛЕДЊИХ 25 ГОДИНА ЖИВОТА СПАВАО ЈЕ СВАКЕ НОЋИ САМО ЈЕДАН ЧАС

ФИЛИПИНСКА ПТИЦА БАЈА

ГРАДИ ГНЕЗДА СА ДВЕ СОБЕ — ЈЕДНА ЈЕ ЗА ЖЕНКУ КОЈА СТРАШЛИВО СЕДИ НА ЈАЈИМА, ДРУГА ЗА МУЖЈАКА КОЈИ ЈЕ ЗАБАВЉА СВОЈОМ ПЕСМОМ

ПИСЦЕ С ЈЕДНОМ НОГОМ

ИЗЛЕГЛО СЕ НА ИМАЊУ ДЕНА КРЕСЛЕРА ИЗ СЕФНЕРА (САД)

ПОДЗЕМНИ ИЗВОР У НАМЕДИЈУ

У НЕМАЧКОЈ ИЗБИЈА РЕДОВНО СВАКА 4 ЧАСА У ОБЛИКУ ГЕЈЗЕРА ВИСОКОГ 40 МЕТРА. НИВО ВОДЕ У ИЗВОРУ НАДЛАЗИ СЕ 350 МЕТРА ИСПОД ЗЕМЉИНЕ ПОВРШИНЕ.

ПЧЕЛЕ ВОДОНОШЕ

НЕКЕ ПЧЕЛЕ — РАДИЛИЦЕ ПОСТАЈУ ПОНЕКАД ВОДОНОШЕ. ОНЕ СКУПЉАЈУ ВОДУ ДА БИ РАЗРЕДИЛЕ МЕД КАД СЕ ЗГУСНЕ

ВЕРНИ ГЛАСНОША ТЕУТИЛЕ

ЈЕДАН АСТЕЧКИ ГЛАСНОША, КОМЕ ЈЕ БИЛО НАРЕЂЕНО ДА ОБАВЕСТИ МОНТЕЗУМУ О КОРТЕСОВОМ ИСКРЦАВАЊУ, ТРЧАО ЈЕ ОД ВЕРАКРУЗА ДО МЕКСИКО СИТИЈА, А ЗАТИМ НАТРАГ ДА ИЗВЕСТИ О ИЗВРШЕНОМ ЗАДАТКУ. ТУ РАЗДАЉИЈУ ОД 650 КИЛОМЕТАРА ПРЕВАЉАО ЈЕ ЗА 6 ДАНА НЕ ЗАСТАВШИ НИЈЕДНОМ ДА ОДАХНЕ!

Хиљаде птица

А би дете успешно научило да говори, потребно је да води и да је вољено. Како сам до тога дошао? — запитахте. Одговор је чудан: рекла ми је једна птица. И не само једна. Хиљаде птица су ми то потврдиле.

Пошто је психологија моја стукла, одавно поучавам говор уопште, а пре неколико година одлучио сам да то испитам код птица. Поред човека, то су једини створови на Земљи који су у стању да правично изговарају речи. Мислио сам да ћу помоћу њих открити извесне тајне до којих нисмо могли да дођемо проучавајући човека. Као додатак нашој лабораторији подигнуто је доста кавеза и заједно са мојим студентима једва сам чекао дан кад су нам стигли први примерци птица.

У почетку смо доживели разочарање. Птица бео, која живи на Суматри и Јави, не само да није хтела да изговори ни

једну једину реч, већ је бежала од нас. Жутоглави мексикански папагај покушавао је да нас кључне по глави чим му се приближимо, а сви, црвенорепи афрички папагај изванредне лепоте, плашио нас се и заглашно крештао да га је било немогуће поднети. Пошто нисмо могли да их умилостивимо, кавезе са птицама смо однели својим кућама. Није прошло много времена а сви смо приметили да се у породичној атмосфери наши питомци много боље сналазе.

Птица бео живела је у мојој соби за рад. Уколико се више навикавала на људе, све чешће је говорила. Њен снажни баритон био је оштар и озбиљан као кад поднаредник грди регруте.

— Здраво! — ословљавали смо је ми.

— Како сте са здрављем? — одговорила је она а некипут би додала: Има ли чега новог?

Како птица научи да говори? Пре свега треба је навикнути да вас слуша. То се постиже пажљивим односом кад јој се доноси храна, вода и друго што она воли. Ако је човек према њој пажљив, она ће му своју благодарност исказати оданошћу. У таквом се односу постижу најбољи резултати.

Један од разлога што папагај разговара с човеком је страх од усамљености. Нека деца су дошла у наш врт да гледају мексиканског папагаја. Био је лоше воље и није хтео да проговори ниједну реч, али кад су деца пошла, брзо је узвикнуо: „Не идите! Останите још!“

Занимљиво је да га нико није учио тој реченици. Претпоставио сам да ју је могао чути једино од моје жене кад задржава госте да не поћу.

За птице, као и за децу, учење говору значи покушај да се произведу што је могуће сличнији звуци онима које одаје особа коју воле. Док вршете дресирање птице, ви појединим речима дајете пријатан и умиљан тон

су ми што пошврдили

тако да она зажели да вас имитира. Птица је сасвим сама и гладна. Наједном, ви се појављујете доносићи јој јело, или је чешкате по врату. Усто, стално понављате: „Како си?“ Пријатни званик ако су изговорени када је и она расположена да их чује, двоструко јој годе. Касније, кад открије да и сама може да их исказе, понављаће те речи кад год угледа вас, а затим и друге особе.

Пошто деца и птице науче да изговарају звуке које називамо речима, убрзо схвате да оне могу и да им користе: када их изговоре добијају слађише или што друго. Приметио сам да папагаји могу да изговоре и теже речи као: орах, јабука или име других воћака и слаткиша. То су ми,

уосталом, и други потврдили. Деца и папагаји у почетку уче речи на исти начин. Али, деца од 18 месеци до две године почињу да чине нешто што птице не могу: ређају их по својој вољи и стварају реченице с различитим смислом. Птице, међутим, понављају увек исту фазу.

Па ипак, реченице, које птице изговарају нису лишене смисла. Оне их не мешају и свака долази тамо где јој је место. Једна студенткиња је имала папагаја који је јутром, чим угледа млекарицу, изговарао:

— За данас, молим вас, пет литара млека!
И ту реченицу никад није рекао коме другом.
Говор произилази из „заједничког искуства“. Његово

Амерички „Часопис за родитеље“ донео је занимљив чланак професора универзитета и познатог психолога Хобарта Маурера, у коме излаже шта дете побуђује на говор и како оно производи речи. Напис професора Маурера доносимо у знатно скраћеном облику.

порекло је у далекој прошлости, кад су људи почели да заснивају заједнице, на бази взајамних осећања. На тој основи мајке и данас преносе речи говорења на своју децу. Речи које матери изговара претстављају за дете пријатну музику, која крепи и бодри, јер потиче од љубави. Зато и оно осећа потребу да управља сличне речи онима који га слушају.

Нежна матери од јутра до мрака „купа“ своје дете у звучној атмосфери. Уместо да речи изговара јасно, она пекуши и тако их чини приступачнијим ва мало биће. Примећено је да дете које је у првим месецима живота лишено родитељске нежности и топлине, научи да говори знатно касније. Наравно, као свако правило тако и ово има

које она једино запажа, нису ни пријатни ни умиљни. Међутим, између њене мајке и ње треба успоставити такав однос да Петси осети материну љубав. Зато је мајка покушала да се прилагоди новом методу: викала је чак и онда кад је девојчица упућивала нежне речи, кад ју је милвала и обасипала пољупцима. То није било ни мало лако, јер се љубав саопштава кроз нежност, али је било важно да је мала Петси разумела. Чак је зажелела да материне речи што чешће чује, па је сама стављала слушну нараву у уво и хтела да заједно с њом заспи. Свега четири месеца касније, дете је проговорило. Отада је прошло две године. А пре извесног времена кад сам срео њеног оца и запитао га за Петси, радосно је одговорио:

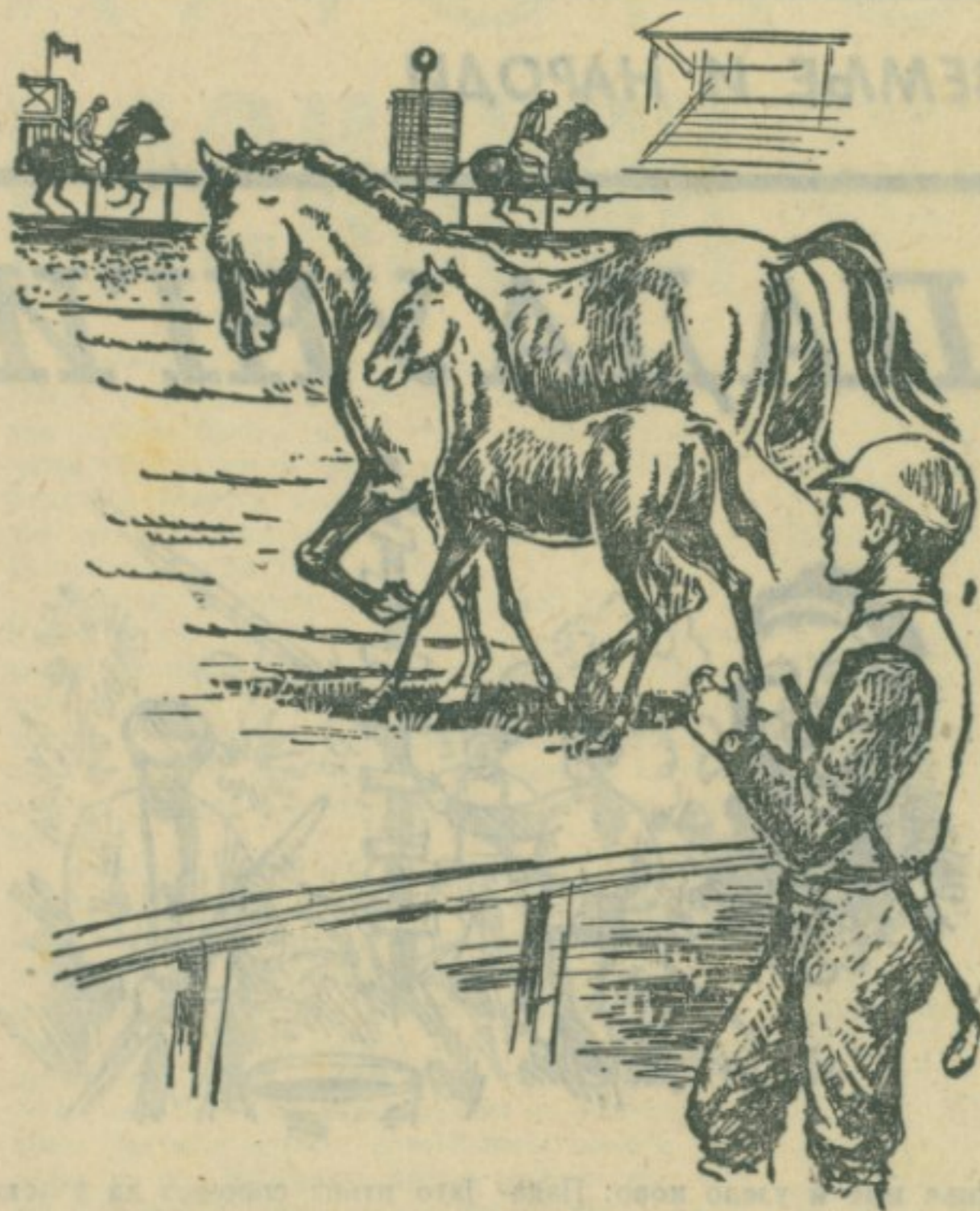
— Треба да је чујете! Постала је права брбљивица!

Добијена ошклага

Три кесе сребрног новца добијено је једном за опкладу Архимед од двојице грађана Сиракузе. Наиме, он је тврдио да може, без и једне капи зноја, сам да подигне део мермерног стуба три пута тежи од њега самог. Грађани су прихватили опкладу уверени да је то немогуће. Али су били непријатно изненађени кад је Архимед подигао тешики комад мермера применивши у пракси закон о полуми који је он открио. Новац добијен на оп-

Као димна печурка атомске бомбе, диже се према небу најмодернији ресторан Шведске. Ова чудна грађевина налази се у Еребру. На висини од 80 метара, на платформи цинковског бетонског стуба, биће уређен ресторан за 150 гостију.

Шампиони Хиподрома

— Има веселих и тужних коња, поносних и равнодушних, бораца и просечних... Тужни трче јер то не могу да избегну, равнодушни прче тек да трче, просечни воле да протрче али

бегавају препоне, обићу их јати се пред њима уковају, па је потребно каткад много труда и чупности да се трло припреми за ту врсту трка.

Али, да би се коњ обичио за трке ма које врсте, тренер поред свакодневног вежбања мора и посебно да се позабави сваки прлом, мора да га научи, да метод рада подешава према његовом карактеру, једном речју да буде „психолог“. То је веома важно за све време каријере тркачког грла, а не само за време „школовања“. Само нега, добра исхрана и тренинг нису довољни за победу. Некада један од најбољих докеја Француске, данас тренер, Сембла, каже:

само у друштву. Једино весели, поносни и борци побеђују!

Вештина тренера често је баш у томе да промени темперамент коња, да га увуче у „друштво“ које ће га понети, осоколити, натерати да трчи.

Ако није прерано пуштено на тркачку стазу, прло по правилу постиже најбоље резултате у четвртој години. Затим, сем у изузетним случајевима, почиње да опада. Постигне ли у својој каријери заиста велики успех, коњ се у петој години враћа у ортелу да послужи за приплод. Иначе, може остати на стази до своје седме, осме године, а они који после треће пређу на препоне остају на хиподрому све до дванаесте, па и дуже.

Живот будућег тркачког коња, пунокрвног грла које ће победивати на зеленој стази, почиње у ортели, још пре него што оно и угледа свет. Иако то изгледа невероватно, тако је, јер за ждребе, ма кад се родило, упиоје се 1 јануар као дан рођења. Зато се увек подешава да се раоне кобите окдрече у јануару. Иначе, за ждребе које је дошло на свет у децембру, већ 1 јануара идуће године, дакле кроз непун месец, сматра се да има пуну годину!

До јесени ждребе је стално уз мајку, и у штати и на дивади. У то доба оно непрестано трчкара на својим сувише великим и незграпним ногама. Кад постане једногодишњак, престаје „безбрижно детињство“ и почиње тренинг.

Стигавши код тренера, ждребе још не зна ни за седло ни за јахача. Ту га „хватају на превару“, савну му ноге да се не рити и — ето га где трчи у кругу везано дугим конопцем за оглав. После пет-шест минута трчања по тврђем терену, већ је задихано. На то се чека да би му прискочио момак и, пре него што се оно снабе, набацио му на лева седло. Колан је стегнут и сада почиње прави родео. Ждребе се по други пут умори покушавајући безуспешно да се ослободи седла. Тада га оналази и треће чудо: вауздавају га. И док га два момака држе за узде, један веома лак јахач баца му се у седло. Шепћа се наставља, али не дуго; избућено и збућено ждребе воде затим у штату, где ће преноћити с коланом да би се на њега навикло, као што ће се дађу навикавати још и на фем и јахача.

То су вежбе за прву недељу дана, а онда се прелазни у падох, опраћен простор за тренинг. Ту се ждребе пушта да би научило да живи у друштву са остатком ждребади, која сва прче за једним старијим коњем, „правдошником школе“. Тек ту оно треба да научи да се може ићи и ходом, да се не мора само прчати.

После месец-два почиње први лак галоп, или „кентер“, и тек се тада први пут ждребе нађе на првакској стази. За коњче је то после падока права прерија, опроман слободан про-

стоп. Њему задрхте носдрве, дубоко удахне ваздух, и као да га захвати пијанство, појури стазом. Али, ту је јахач да га задржи, јер за „јака“ још је само кентер; рано је да потрчи свом снагом. Пустити га у пун галоп било би као кад би се десетогодишњем деваку доволито да тренира трчање на 1500 метара. Прави галоп доживеће тек као двогодишњак.

Свакодневне шепће, кентери, уздржано али све дуже галопирање — тако до две године. Онда настаје прекретница, пре које се доноси важна одлука: или ће се коњ чувати и пуштити на трке тек у трећој години, као што се чини са онима који обећавају да ће постати шампиони зелене стаје, или каријеру тркача почиње као двогодишњак. Наравно, догоди се да коњи који много обећавају изневере, а исто тако да они што од две године старују у „продајним“ тркама (после којих се победници излажу јавном наметању) доцније постигну силне успехе.

Трка има разних врста: по квалитету коња који се уписују, а и по дужини стаје. Зато је велика одговорност на тренеру кад одабира трку, дужину и врсту стаје на коју ће први пут пустити коња. Ако то успешно реши, он ће га затим постепено оптеревати све великим напорима — али не и претерати — и тако му непрекидно поправљати форму и кондицију.

За трке с препонама коњ се може припремати још као ждребе, или касније, после четврте године, кад се повуче са обичних трка. Код ждребади вежбање почиње на опраћеном терену пуним разних препрека. У природи, кад сам и слободан трчи, коњ може како хоће да савлада препону на коју нађе, да промени корак, да изгуби темпо, да доскочи како му је најгодније у том тренутку. У прци све мора бити срачунато да би се што мање времена непопречно губило. Корак, темпо, отскок, доскок — све мора бити добро увећано. Истина, с јахачем на леђима коњ мало теже скаче, али има и помоћ: докеј ће га упугити да правилно нађе и прескочи препону, поддржати у ваздуху дизањима, опречити пад ако је то икако могуће. Па ипак, и коњ мора умети да скаче, мора научити и ту вештину. Има ждребади која у почетку из-

ГЕНИЈАЛНА РЕКЛАМА

За „најгенијалнију рекламу“ у току 1957 године оцењена је реклама издавача неког популарног романа објављеног под насловом „Лела Амазонка“. Недељама књигу нико није купио. Али, једног дана се у њујоршким листовима појавио оглас следеће садржине: „Мултимлионар жели познанство ради склапања брака с девојком која личи на јунакињу романа „Лела Амазонка“. Само у току прве недеље после објављивања огласа продато је 250.000 примерака књиге. Довитљиви издавач је, наравно, све одговоре бацао у корпу за хартију.

ХАЊИНА-КАМЕЛЕОН

У САД нагло је узела маха мода хањина које сваког дана мењају боју. Оне су направљене од синтетичке материје и свиле. Уз хањину се добију четири тубе хемикалија за скидање боје и пет туба с разним бојама. Хањина се прво умочи у воду у којој је растворена хемикалија за скидање боје, а затим у раствор с бојом. Цела операција траје 30 минута. Хањина се рекламира као нарочито практична за путовања, јер жене више неће имати потребе да носе више хањина, већ само једну — на себи.

СВЕТЛЕЊИ ШЕШИРИ

У Немачкој су пуштени у продају мушки шешири који су проткани светлећим нитима. Ови шешири су нарочито погодни за недовољно осветљене улице, јер се човек који га носи примећује на даљини од неколико десетина метара. Зато се верује да више неће бити — судара у мраку.

Аутомат за пржење јаја

У Лос Анђелосу се појавио први аутомат за пржење јаја. Потрошач у аутомат убаци само новчић и кроз стакло посматра како се јаје разбија, пржи а затим га добија сервирано.

Дожиљцаји Бима и Бума

ДОСТА СМО СЕ ВОЗИЛИ НА РОЛШУАМА! АЈДМО САД ДА УЖИНАМО!

ПРИСТАЈЕМ!

САМО НАПРЕД, БРАДОЊО!

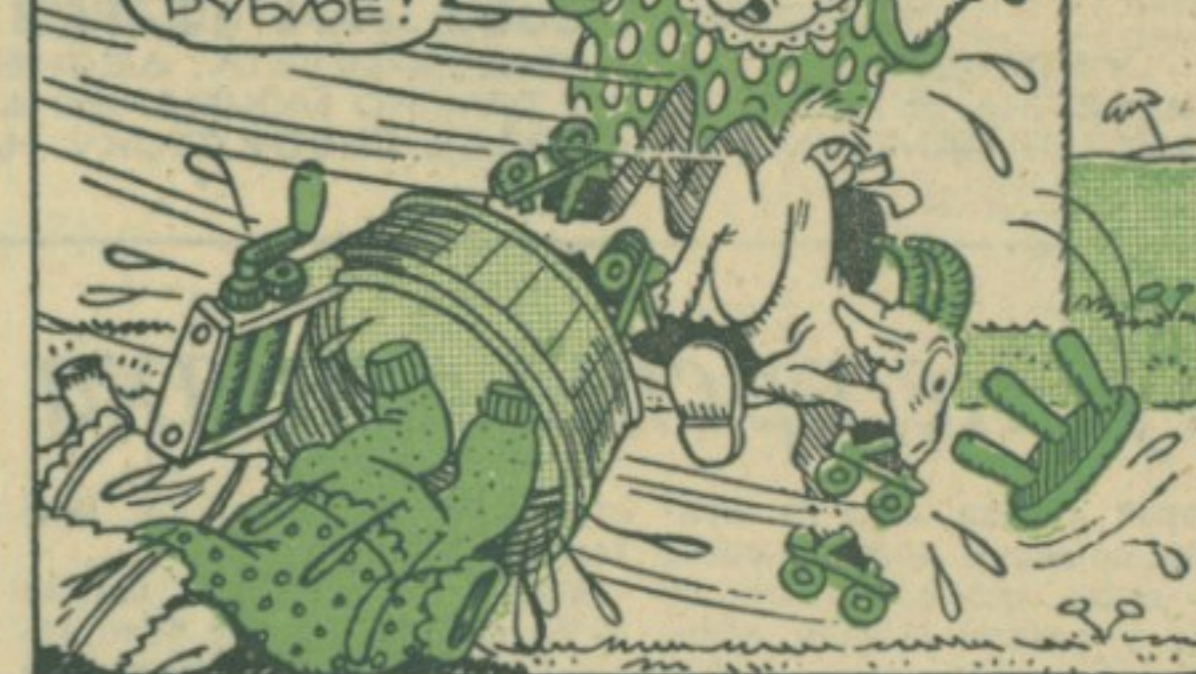
ПОГЛЕДАЈ, ЛЕНО! БИМ И БУМ СУ ОСТАВИЛИ СВОЈЕ РОЛШУЕ... ДА ИХ ПРОБАМО?

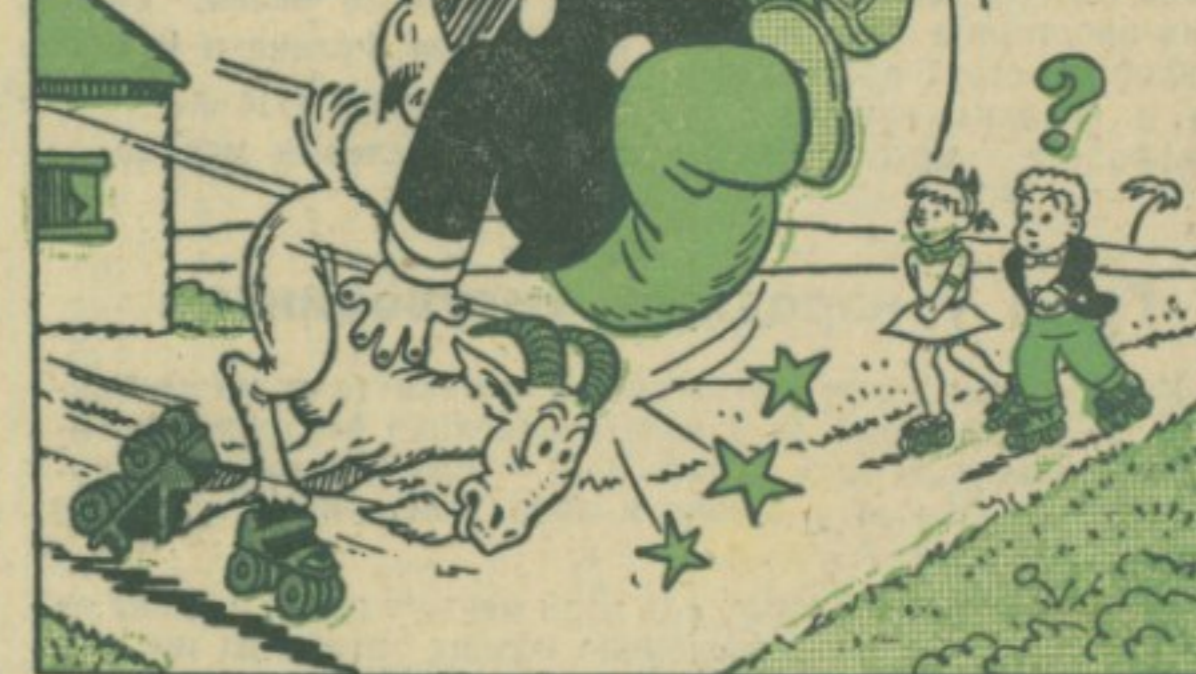
ШТА ВЕЛИШ, БРАДОЊО, НА МАЛО ВОЖЊЕ НА ЛЕНИНИМ И БАМО-ВИМ РОЛШУАМА?

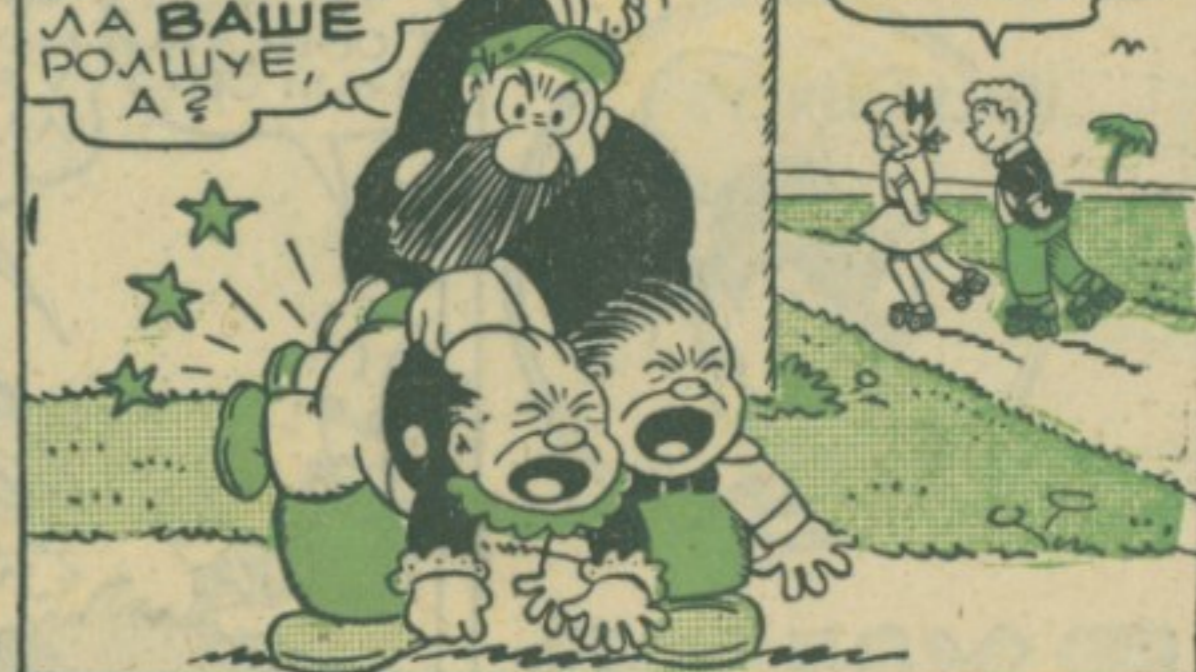
МОЖДА ЋЕ ЈОШ ПОСТАТИ ЈАРЕИ ШАМПИОН НА РОЛШУАМА!

ИЗУУФ! МОЈЕ РУБЛО!

ООФ!

СКУП СПОРТ

Трагање за „снежним човеком“ постало је најскупљи спорт. Непалска влада је недавно објавила да ће свака експедиција која буде кренула у потеру за „јетијем“ морати да плати таксу од 600.000 динара. Но, ово не даје право да се „снежни човек“ убије, осим у случају нужне одбране, што се мора доказати. Неоправдано убијање драгоцене зверке повлачи десетоструку казну.

ФИЛМ ПОНОВО ОСВАЈА

„Хладни рат“, који се у Америци разбуктао између телевизије и филма, изгледа да ће бити ипак завршен победом филма. Познати филмски продуцент Бад Адлер изјавио је да омладина у Америци и даље више воли да одлази у биоскопе, него да код куће гледа телевизијски програм. Једна статистика је показала да је 65 одсто филмске публике омладина од 14 до 25 година старости. Због тога, по мишљењу продуцента Адлера не постоји опасност да ће телевизија у догледно време потиснути филмске претставе.

ЗАНИМЉИВИ УГАО

АУСТРАЛИСКИ ПАЦОВ
ПРАВИ ТАКО ОГРОМНЕ СКОКОВЕ
ДА МОЖЕ ДА ПРЕТЕКНЕ
КОЊА

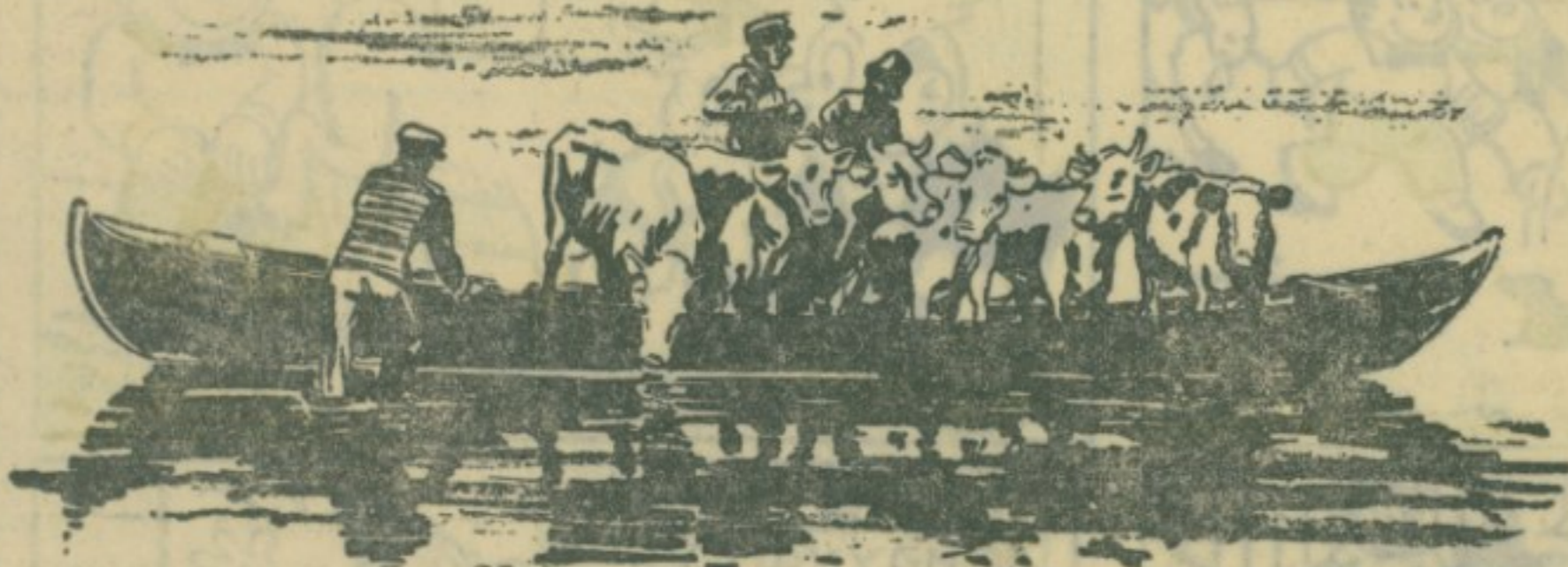
КРТИЦЕ
НИСУ СЛЕПЕ
АЛИ ЊИХОВЕ ОЧИ ИМАЈУ САМО
ПО ЈЕДАН МИЛИМЕТАР
У ПРЕЧНИКУ

ХЕБА
ДОМОРОЦИ НОВЕ ГВИНЕЈЕ
ВЕРУЈУ ДА ЦЕО ЛУДСКИ РОД
ВОДИ ПОРЕКЛО ОД ОВОГ
ЛЕПТИРА

РОДА
У ОПШТЕ НЕМА
ГЛАСА!
ЈЕДИНИ ЗВУК
КОЈИ ОНА
ИСПУШТА
ЈЕСТЕ
КЛЕПЕТАЊЕ
КЛУНА

ЧАМЦЕМ НА ПАШУ
У КРАЈЕВИМА ОКО РЕКЕ ПРИПЕТА, ДЕСНЕ ПРИТОКЕ
ДЊЕПРА, ЗЕМЉИШТЕ ЈЕ ТОЛИКО МОЧВАРНО ДА СЕМАЦИ
МОРАЈУ ЧАМЦИМА ДА ОДВОДЕ СВОЈУ СТОКУ НА ПАШУ

Чудне врсте страха

Поред страха који је природна појава и који се среће код сваке особе, постоји и страх у разним чудним облицима који се ничим не да објаснити и који нормалним особама изгледа често смешан. Такав страх је у науци познат под именом фобија. Страх од самоће или од тесних и затворених просторија зове се клаустрофобија, страх од прострства и великих гомила људи агорафобија, мржња према

странцима и страх од њих ксенофобија итд. Многи славни људи патили су од фобија. Тако је било доволно да Еразмо Ротердамски види јело са рибом или сочивом па да умакне главом без обзира, филолог и лекар Скалигер дрхтао је целим телом кад би видео зелену салату. а Бенџамин Франклин је падао у несвест чим чује да се говори о месечевим менама.

Гром у народним умотворинама

У нашим народним умотворинама дотакнуте су многе природне појаве, па ћемо овде изнети неколико пословица о грмљавини: Кад први свак се себе боји — Кад грми најмање киша пада — Што је у пушке и топа тана, оно је у грома стрелица.

По народном веровању, кад гром негде члави стрелица се забије у земљу, а после неколико година изиђе из ње, па је многи нађу и уза се носе као какву амазилу.

Једна од најраширенијих фобија, од које пате многи саврени нормални људи, јесте страх од грома. Римски император Август, који је себе прозвао „господарем свеколиког света“, бежао је од грмљавине под кревет у ормане или било које друго скривено место.

Познато је да страх у неким приликама може бити заразан и захватити муњевитом брзином велике гомиле света. Тада настаје паника. Тај колективни страх је толико пута изменио исход великих битка. Познат је случај из Старог века кад војсковођа Германик није био у стању да спречи расуло своје војске проузроковано паником. Међутим, његово запрепаштење је достигло врхунац кад је приметио да цела непријатељска војска, с коњицом на челу, такође бежи у неред. То је јединствен случај битке у којој су обе војске биле поражене и умале с бојног поља.

НЕПОЗНАТЕ ЗЕМЉЕ И НАРОДИ

ПАДАУНГИ

Некада давно, прича легенда, племе Падаунги било је богато и моћно. Размажене богатством, жене из племена престале су да раде. Време су проводиле у разонодама и заборавама на дужно поштовање према боговима. Разгневени богови одлучили су да их казне. Кад би мушкарци отишли у лов или на њиве, на насеља у којима су остајале само жене нападали су тигрови и хватали своје жртве за грло. Бојећи се да ће се племе због тога угасити, мушкарци су отишли једном мудрацу и замолили га за савет. И мудрац им га је дао: нека вратове својих жена обавију металним спиралама.

Током времена, од средства за заштиту спирале су се прометнуле у украс — постале су симбол лепоте. Жене су бакарним колотовима почеле да обавијају руке и ноге, а понекад и тело. Да би могле да ставе на себе што више колута, жене су вештачки истезале вратове. Племе је због тога одбацило своје некада-

шње име и узело ново: Падаунги, што значи „дуговрати“. Падаунги живе на пространом платоу ограниченом на једној страни реком Салуен у северноисточном делу Бурме. Њихова насеља ничим се не разликују од осталих бурманских села — обичне приземне кућице које потсећају на

јато птица спремно да узлети. Али, довољно је видети само једну жену па да посетиоцу постане јасно: овде живе Падаунги. Јер, захваљујући великом броју металних колута, који се постепено додају у току неколико година, жене постижу оно што сматрају знаком лепоте: вратове дуге 30 до 40 сантиметара.

Мушкарци из племена Падаунги високи су, складних тела и веома храбри и ратоборни. Познати су као изврсни ловци. У лов одлазе наоружани луковима од бамбуса, а понекад носе и старинске пушке које потсећају на португалске мускете и XVI века.

Досељеници из Кине, Падаунги умеју да праве барут, и то од шанигре, гумура и измета слепих мишева. Тај барут не употребљавају само за своје пушке, већ и за избацивање... ракете. Ракете праве од комада бамбусових стабљика дугих један и по метар и широких 50 сантиметара. Шуљпљива трске издлажена је на неколико комора. Прва од њих има осам отсека у којима се налазе комадићи памука посутих барутом и повезаних међу собом фитиљем. То је, да тако кажемо, „барутни мотор“ ракете који јој даје потребну брзину. Друга комора није ничим испуњена и кроз њу пролазе танке бамбусове палице преко којих се ватра преноси у трећу, напуњену барутом. У четвртој делу ракете налази се „муњица“: течна смола помешана с комадима олова, оштрим камењем и трњем.

Готова ракета, причвршћена за дугачку мотку, ставља се на „узлетнице“ — један вертикални стуб по коме су, на једнаком остојању, закуцане дрвене пречке. Те пречке играју улогу нишанских уређаја и омогућују Падаунгима да прилично тачно израчунају путању испале ракете.

„Ево, пиротехничар припаљује фитиљ и ракета са заглашним треском пролеће кроз ваздух. Док она пада, ватра преноси у трећу комору пуњу барута. Она експлодира и ракета заспе шибљ оловом и горућом смолом.

За време Другог светског рата Падаунги су се огорчено борили против јапанских одреда. Својим ракетама они су нанели огромне штете једном јапанском пуку који је отступио преко њихове територије.

Племе Падаунги броји данас свега 39.000 чланова.

ЕНЕРГИЈА СКАКАВЦА

Скакање скакавца је једно од највећих чуда у — гу инсеката. Када видимо скакавца како прхне из зелене ливацке траве нисмо свесни да је његов скок 500 пута већи него што износи дужина његовог тела док увис прескочи више од стотину пута своју дужину. Ако би исти такав подвиг човек хтео да изведе морао би скокити 800 до 900 метара у дужину и 200 до 300 метара у висину! Прецизна мерења извршена у лабораторији Лондонског универзитета открила су снагу ножног мишића скакавца. Инсект је стављен у корито од пластичне масе а затим је његова задња нога танким кончићем спојена са динамометром. Једним трајањем скакавац је са лакоћом подигао 20 грама док његова сопствена тежина износи једва два грама. Да би могао подићи терет од 20 грама мишић његове задње ноге морао је развити притисак од 800 грама! Када се има у виду да је његов мишић екстензор — истезач тежак једва четири сантиметра значи да он развија снагу 20.000 пута већу од његове сопствене тежине.

ПАРАДОКСИ ПАМЋЕЊА

Памћење које је добрим делом дар природе може се мнемотехником изванредно развити. Па ипак, чак и феномени памћења подложни су неким крупним грешкама. Један холандски математичар који је за секунд могао на основу само једног податка — датума рођења да израчуна колико је нека особа проживела минута није никада успео да запамти имена и адресе. Тосканини који је напамет знао стотине музичких партитура никада није могао да се сети где је оставио своје наочари. Неког Американца Бакстона, чувеног по његовом памћењу, одвела је маги иако он то никако није желео, у позориште. Како ће задовољство доживети није ни слутио. За све време претставе бројао је кораке и речи које су изговорили глумци. Израчунао је да су балерине направиле 5.202 корака а глумци исказали 12.445 речи. Накнадном провером утврђена је тачност његовог рачуна.

Под хипнозом појединци могу да се сете разних ситних детаља из давне прошлости. Тако је један зидар описао циглу коју је поставио у зид неке зграде десет година раније: била је више изгорела од осталих, имала је мали каменчић у десном углу и избочину на средини.

Психолози су утврдили да људи заборављају преко 90 отсто детаља из свог живота. Па ипак, догађа се да је неко издржао најтежу операцију мозга у току које је уништен огроман број нервних ћелија а памћење му је ипак остало потпуно сачувано. Чак и болесници лишени читавих можданих хемисфера некипут одговарају са непогрешивом тачношћу на постављене тестове.

НА ЈУЖНОМ ПОЛУ: 109 СТЕПЕНИ ИСПОД НУЛЕ

Совјетски метеоролози из базе Совјетскаја која се налази 600 километара далеко од Јужног пола објавили су да је пре неколико дана измерена температура од 109 Фаренхајтових степени испод нуле. Досад је најнижу температуру од 101 степен испод нуле забележила једна америчка експедиција.

Половином 1957 на Земљи је живело две милијарде и 791 милион људи. За протеклу годину број људи се повећао за 44 милиона, тако да сада Земља има укупно две милијарде и 835 милиона становника.

Азија има једну милијарду и 574 милиона становника!

Пре 158 година, на целој Земљи живело је 775 милиона људи. Данас само Азија (без совјетског дела) има два пута више: у њој живи једна милијарда и 574 милиона људи или 55,5 одсто целокупног човечанства. Становништво Азије је повећало се великом брзином: године 1800 она је имала 520 милиона, 1900 — 900 милиона, а пре две деценије већ једну милијарду и 165 милиона људи.

Највише становника имају данас у Азији ове земље: Кина 650 милиона, Индија 398, Јапан 91,7, Индонезија 86,5, Пакистан 86,2 и Турска 25,7 милиона. Да Кореја и Вијетнам нису подељени на по две државе, њихово становништво било би бројније од турског: прва би имала 31,8 а

вачка 13,5, Холандија 11,1, Мађарска 10, Португалија 9,1, Белгија 9, Грчка 8,2, Бугарска 7,7, Шведска 7,4, Аустрија 7, Швајцарска 5,1, Данска 4,5, Финска 4,4, Норвешка 3,5, Ирска 2,9 милиона, итд.

Црни континент: за 158 година од 55 милиона на 234 милиона становника!

У Африци живи сада 234 милиона људи: 82 милиона у Северној и 152 милиона у Тropicској и Јужној Африци.

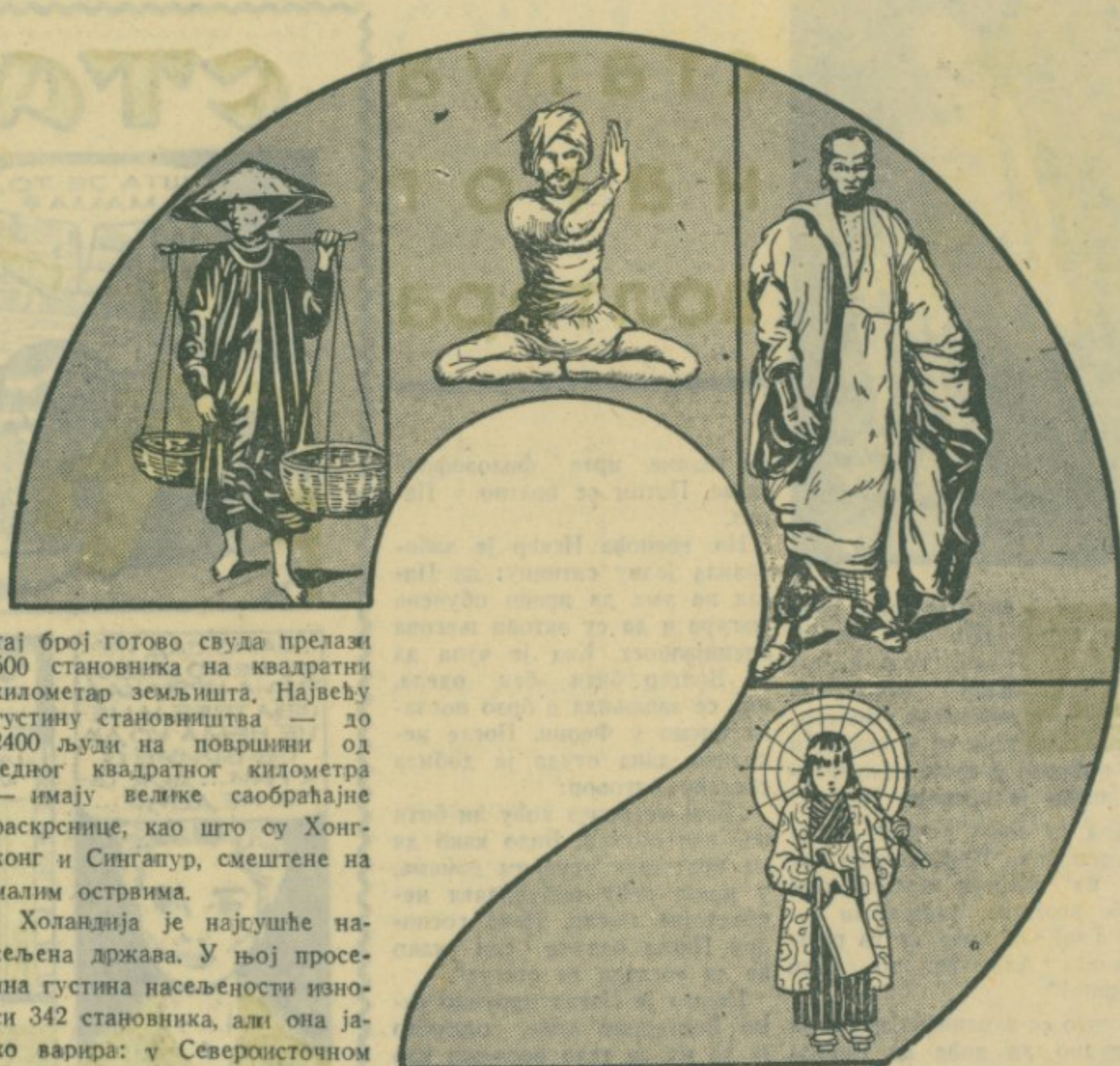
Међу афричким земљама највише становника имају: Нигерија 34 милиона, Египат 25 (Уједињена Арапска Република и Јемен имају 34,1 милиона становника, од чега Египатска провинција 25, провинција Сирије 4,1 и Јемен 5 милиона — последње две су у Азији), Француска Западна Африка 19,4, Етиопија 18, Јужноафричка Унија 14,4, Белгички Конго 13,2, Судан 11,8, Алжир 10,3, Мароко 10,2. Мање од десет милиона имају: Танзанија 9,7, Родезија и Њасаланд 7,6, Кенија 6,3, Мозамбик 6,3, Уганда 5,7, Малагаскар 5, Француска Екваторијална Африка 5, Гана 4,9, итд.

ка иако захватају територију од преко 8,5 милиона квадратних километара. Само Аустралија има 9,5 милиона, Нова Гвинеја 2,3, Нови Зеланд 2,2, Хаваји 0,5 милиона становника итд.

Године 1800 Аустралија и Океанија имале су заједно само један милион становника, 1900 7,3 милиона, а пре две деценије — 10,5 милиона становника. За један и по век становништво Аустралије повећало се за 15 пута, и то углавном усељавањем Европља на — највише Британаца, Италијана, Грка, Немаца и других, као и Кинеза и грађана САД.

Пусте и густо насељене области на Земљи

На Антарктику, седмом или леденом континенту, уопште нема стално насељених људи због сурових климатских прилика. Из истих разлога пуст је и централни део Гренланда. У пешчаним пустињама Сахаре, Арабије, Азије и Аустралије често на десетине хиљада квадратних километара уопште нема стално настањених људи, чак ни пастира, већ се повремено сусрећу каравани на путу из једне у другу оазу.

тај број готово свуда прелази 500 становника на квадратни километар земљишта. Највећу густину становништва — до 2400 људи на површини од једног квадратног километра — имају велике саобраћајне раскрснице, као што су Хонгконг и Сингапур, смештене на малим острвима.

Холандија је најгушће насељена држава. У њој просечна густина насељености износи 342 становника, али она јако варира: у Североисточном Подлеру, аграрном рејону, жи-

ТАТАРСКИ

ком квадратном километру живе просечно 72 становника наше државе.

Међу континентима најгушће је насељена Европа — 84 становника на један квадратни километар, а нарочито средња Европа — 134! У Азији на сваком квадратном километру живи просечно 58 људи, у Америци и Совјетском Савезу по 9, у Африци 8 и у Аустралији и Океанији свега по 2 човека.

Целокупно насељено копно у свету (без пустог Антарктика) захвата површину од 135,3 милиона квадратних километара. На њему данас живи две милијарде и 835 милиона људи, односно просечно 21 човек на површини од једног квадратног километра. То није много. Уз примену тековина савремене науке и технике, на нашој планети има довољно простора и могућности за исхрану за још три пута толико људи колико их сада има у свету.

2.835.000.000

И становништво Африке се нагло повећава: она је 1800 године имала само 55 милиона, а 1900 — 109 милиона. Међутим, само за последњих 20 година становништво Африке повећало се за 78 милиона. Невероватан прираштај!

Сваки други Американец је грађанин САД

Америка се у географском погледу дели на Северну, Средњу и Јужну. Рачуна се да је 1800 године у целој Америци живело свега 25 милиона људи, Данас их тамо има 385 милиона тј. преко 15 пута више. У Северној Америци живи 190 милиона становника: САД 173,5, Канада 16,8 и на Аљасци 0,2 милиона.

У Средњој Америци живи свега 62 милиона људи: у Мексику 32,3, на Куби 6,2, на Хаитију 3,6, Гватемали 3,5, Доминиканској Републици 2,7, Салвадору 2,4, Порторику 2,4, Хондурасу 1,8, на Јамајци 1,6 и Никарагви 1,3 итд.

Јужна Америка има 133 милиона становника: Бразилија 63, Аргентина 20, Колумбија 13,6, Перу 10, Чиле 7, Венецуела 6,4, Еквадор 4, Боливија 3,6, Уругвај 2,7, Парагвај 1,6 и Гвијана, (Холандска, Француска и Британска) укупно 0,7 милиона становника.

Готово сваки други Американец је грађанин САД, сваки шести Бразилије, дванаести Мексика а деветнаести Аргентине.

Од једног милиона — на 15 милиона становника!

Аустралија и Океанија имају само 15 милиона становни-

ци преко 8,5 милиона квадратних километара. Само Аустралија има 9,5 милиона, Нова Гвинеја 2,3, Нови Зеланд 2,2, Хаваји 0,5 милиона становника итд.

Насупрот томе, у неким великим долинама Јужне и Источне Азије има крајева где на површини од једног квадратног километра живи 800 до 1200, па чак и 1600 људи. У индустријски развијеним областима Западне Европе, Јапана и североисточног дела САД

ви свега 37 становника на површини од једног квадратног километра, а у провинцијама северне и јужне Холандије, са јаком индустријом и саобраћајем, густина насељености износи просечно 741 односно 902 лица!

После Холандије, највећу просечну густину становништва (број лица која живе на површини од једног квадратног километра) имају ове земље: Белгија 293, Тајван (Формоза) 270, Португалија 270, Јапан 250, Јужна Кореја 219, Велика Британија 210 итд. У Пакистану густина насељености износи 140, у Индији 121, у Кини 67, а у Индонезији 58. Најзад, у Југославији на сва-

МОЖЕ, БРАТЕ, С ДРАГЕ ВОЉЕ...

Угостопримство нашег народа освечали су се многи страници, а и домаћи људи. О томе су написани не само многи чланци него и књиге, а о томе је писао и Вук Караџић, па се осврнуо и на старо „угоститељство“.

— Крчме су се у Србији, Босни и Херцеговини — пише Вук — доскора у пјесмама помињале, а онако их није било нигде у земљи осим гдјешто по варошима, као у Сарајеву и у Србији поред Саве и Дунава или по планинама, куд нема села.

Вук даље каже да када ко путује по земљи онда он иде у село на коњак где га застане мрак, и то пред најбољу кућу, па пита да ли може преноћити. На то питање добија одговор:

— Можеш, брате, с драге воље и добро дошао!

Деси се да домаћин каже да не може да прими путника и наведе узрок: да нема сена за коње и нечег другог, али он не остави путника тако, него га упути где може преноћити и добити што му је потребно.

Ако се деси да путује више људи заједно, то се они, кад стигну у село, разделе по кућама.

Сваки је домаћин радо примао на коњак свакога путника, гостин као најбоље свог пријатеља и познаника. Ако би се десило да домаћин нема у кући ракије или другог што је потребно, он иде до суседа или чак у оближње село, па зајми и части госта.

У неким добро стојећим кућама било је сваки дан гостију: поп, калуђер, Турчин, просјак итд. Где је ко ноћно, ујутро га нису пуштали док не би ручао. Деси ли се да човек сврати у неку кућу у намери да се напије воде или да запали лулу, то га жене не пуште док не увитају да ли је гладан и стално га нуде да седне и мало отпочине и нешто поједе.

СТАТУА НАГОГ ВОЛТЕРА

ди главне црте / филозофове главе. Потом се вратио у Париз.

Но, госпођа Некер је заборавила једну ситницу: да Пигал не уме да прави обучене фигуре и да су актови његова специјалност. Кад је чула да ће Волтер бити без одела, она се запањила и брзо послала писмо у Ферни. После неколико дана отуда је добила следећи одговор:

„Баш ме брига хоћу ли бити наг или обучен. Било како да ме претставе отменим дамама, у њима нећу побуђивати непристојне мисли. Нека господин Пигал одлучи сам како ће да изгледа та статуа“.

Пошто је Пигал проучио само Волтерово лице, одлучио је да му за тело послужи као модел неки старији човек који је из Седмогодишњег рата изишао као инвалид. Да заврши дело, требало му је пет година. Најзад, 1776, Волтерова глава била је „насађена“ на ту же тело.

Кад је све било готово, меродавни нису знали шта ће са скулптуром. Да је ставе у Француску комедију нису могли, јер тамо је требало да дође Худонова скулптура. Тако је овај споменик остао у Пигаловом атељеу, а потом код Волтерове родбине све до 1806, кад га је париски Институт за науку пренео у своју зграду и поставио га у један угао своје библиотеке.

Данас се ова Волтерова статуа налази у ходнику којим се иде у дворану за свечане седнице француске Академије наука.

Десетнаестог јуна 1770, у својој 76-ој години, велики француски мислилац Волтер, који се у старости био повукао у своје село Ферни, писао је госпођи Некер:

„Кад су моји сељаци видели господина Пигала како вади из кофера инструменте своје вештине, узвикнули су: Гле! Гле! Он хоће да га рашчеречи! Ала ће то бити смешно!“.

Зашто се чувени вајар Пигал потрудио да дође из Париза у једно мало село? Ево тог разлога:

Да би се Волтеру подигао споменик, госпођа Некер је покренула акцију скупљања прилога. На постоју статуе, требало је да пише: „Писцу господину Волтеру — захвални савременици“. Њеном идејом многи су били одушевљени а међу њима и славни енциклопедисти Дидро и Д'Аламбер. Одбор за подизање споменика обратио се Пигалу, који је отишао у Ферни са својим „инструментима“ да би узео тачну меру Волтеровог лица. Међутим, горопадни и шаљиви старчић није ни помислио да седи мирно док вајар обавља посао. Скакутао је по соби, бекељио му се и изводио триста других враголија, тако да је Пигал једва успео да одре-

СТАРИ ЖУѢА

ЗАТО ШТО МУ ЦЕНЕ РОГ

Билтен Међународног удружења за чување природе објавио је податке о крупним сисарима који живе на острвима Индонезије. Тако се на Борнеу носорог налази у критичној ситуацији. Њих људи толико тамане да их је на острву остало још свега двадесетак примерака, разбацаних појединачно и готово немоћних да дођу до хране.

Један од главних узрока оваквог стања јесу магиска веровања која се везују за носорога. Сматра се, на пример, да његов рог издубљен у облику чаше штити од отрова онога ко из њега пије. Претворен у прах, он је изванредно окрепљујуће средство. Један кинески трговац на Суматри нудио је недавно луксузан амерички аутомобил последњег типа ономе ко му донесе носорога живог или мртвог. Није онда чудо што су се уробеници окомили на ову животињу и убијају је без милости.

Ни на Јави стање није ништа боље. Да би спречиле уништавање носорога, власти на острву издале су закон о њиховој заштити. Рачуна се да на Јави има још педесетак носорога.

И орангутан је у тешком положају. На Борнеу их има још око хиљаду, док их је до пре неколико година било крајато. Њих већином хватају живе, да би задовољили све веће поруџине, које готово

свакодневно стижу од зоолошких вртова у читавом свету.

Једну другу врсту мајмуна хватају и уништавају из једног просто невероватног разлога: каменчићи који се код понеког од њих нађу у јетри сматрају се за одличан лек против грознице. Пошто се не може знати који мајмун има каменчиће а који нема, убијају их с реда, тако да здраве животиње масовно страдају због оног малог броја болесних.

Срећа у циркусу

Бивши олимпијски шампион у дизању терета и један од најснажнијих људи на свету Пол Андерсон напустио је такмичења и сад се појављује само у једном циркусу, где зарађује много новца. Самоверени шампион диже пред публиком тег од 500 кг с великом лакоћом и позива сваког гледаоца да окуша и сам оређу. У тегу се налази мала касица са 1.000 долара. Ко га подигне — паре су његове! Али, недавно у граду Милвокију, један дрвосеча направио је непријатно изненађење Андерсону. Пред многобројним гледаоцима он је с мало више напора успео да подигне тег и заслужено чезе новца.

Да не би сметало...

У Енглеској су справљене пилуле које се дају псима и мачкама да би се умирли, тј. да ноћу не лају и не мачућу. Ове пилуле, назване антибел, не успављују животињу, већ јој само димирују нерве.

Човек је још од давнина разликовао отровне од лековитих и хранљивих материја и на основу те разлике почео је да гаји биљке корисне за своју исхрану. Сем тога, он је приметио да неке повољно утичу на варење, друге га опијају, треће изазивају црвенило коже итд. Тако је стигао прва знања о материји која може да користи, тј. да лечи, а с друге и да изазива извесна обољења. Према дејству појединих „лекова“ он им је давао и називе: беснача проузрокује беснило; буника буновно стање

итд. Биље које се показало корисно по његово здравље називао је лепим именима: нана, ђурђевак, мајкина душица. А оно што му није било пријатно крстио је кукута, љутић, отровница, чемерика... Још 3.000 година пре наше

КАКО СУ ПРОНАЂЕНИ ЛЕКОВИ

ере поједино лековито биље било је описано у медицинским књигама источних народа. У Кини је била објављена књига са описом и упутством за око 120 биљака. Између осталих помиње се цимет, који се и данас употребљава. У Индији је означено око 750 лекова који се справљају од биља; међу њима хашиш, ричинусово уље, опијум, и неки други. Код осталих источних народа углавном су биле познате исте биљке, јер су се оне преносиле из једне државе у другу. Треба поменути да се тада гајило још и ово лековито биље: жалфија, тамјан, пелен, поједини зачини и мириси.

Али, први подробнији описи дејства лековитог биља познати су тек у античко доба. Хипократ је објаснио деј-

Није тачно

Канадски лекар Л. Б. Пет, из Отаве, тврди да је погрешно досадашње веровање да Ескимима имају заштитни слој сала који их чува од велике хладноће. Он је прегледао 144 Ескимима у пределу канадског Источног Арктика и код њих није нашао нимало већи проценат сала него код човека умерених крајева.

АУТОМОБИЛ РАСИПНИК

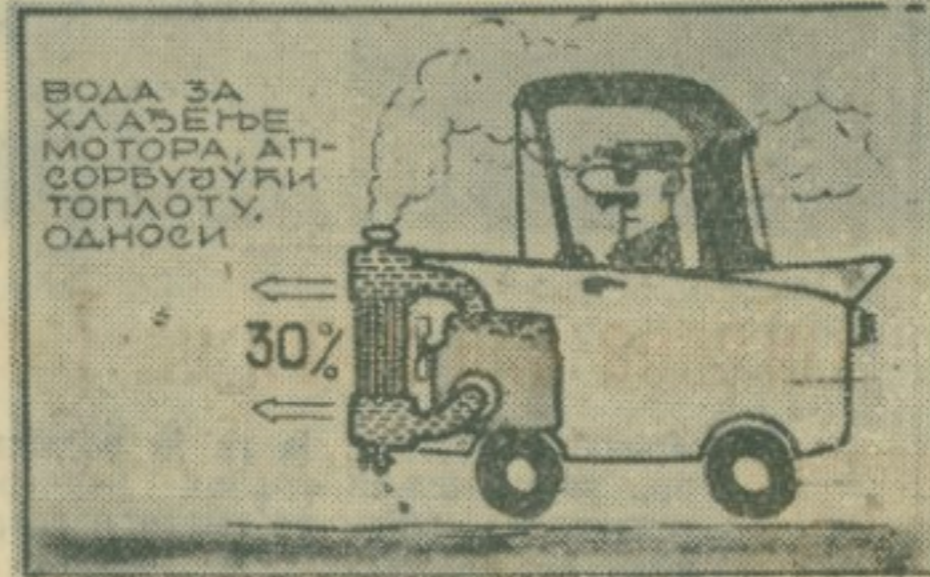
Седанаестог септембра 1947, крај Сланог Језера у САД, аутомобилиста Коб поставио је нов рекорд брзине на краткој стази прешавши један километар за свега пет секунди и 680 хиљадитих. Његова кола Најге-Релтон имала су два мотора, сваки од по 2.500 коњских снага, и 12 цилиндара од 47.872 кубика.

Прошло је отада готово једанаест година а Кобов рекорд још није тучен. Он се може сматрати границом брзине за аутомобиле с бензинским мотором. Да би се премашио, био би потребан реактивни мотор, јер даље усавршавање бензинског мотора са унутрашњим сагоревањем на овој граници престаје да буде рентабилно.

И иначе, чак и при мањим брзинама, искоришћавање рада аутомобилског мотора врло је мало. Узмимо не тркачки, већ један обичан аутомобил чија је потрошња горива око 250 грама на час. Док се креће брзином од сто километара, највећи део његове снаге одлази на све друго само не на — покретање точкова. Рачуна се да око 90% ове снаге одлази на испусне гасове, хлађење мотора, савлађивање отпора ваздуха, на рад појединих делова машине итд. Само 10% искористи се за оно што је битно: окретање точкова, односно за кретање самог аутомобила.

Сваке године избацују се на тржиште нове врсте аутомобила — лепше, боље и савршеније — али у погледу ове расподеле искоришћавања рада мотора мало се шта може променити.

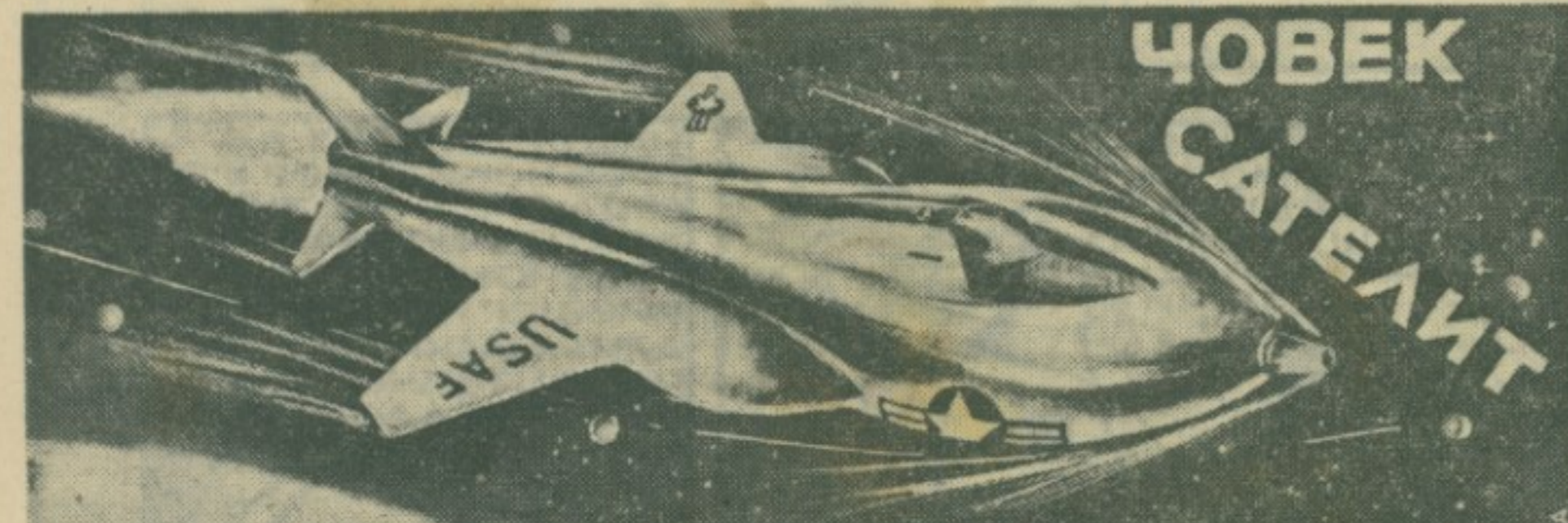
Како у детаљима изгледа та расподела види се из приложених цртежа.

У тренутку када су Руси пустили свој трећи вештачки сателит тежак 1.300 килограма, у тајним америчким експерименталним лабораторијама у држави Њу Џерси радови на изради ракетног авиона Х-15 су грозничаво напредовали. Истовремено први пилот, једне америчке ваздухопловне компаније Скот Кросфилд који

прави савремени ваздухопловни ас. У току Другог светског рата био је инструктор поморске авијације и специјализовао се за летове ловаца и бомбардера у понирању. Највеће поверење му је досад ukazано када је изабран за пилота чувеног „Скајрокета“ јер је тако био први човек који је летео два пута брже од звука. Скот Кросфилд је инжењер аеронаутике и доктор техничких наука па је и сам сарађивао на

наставити пут кроз вазнону ба листичком путањом. Скот Кросфилд више неће бити господар свог ваздухоплова. На тој највећој висини Скот Кросфилд ће достићи гравитацију равну нули. Више неће имати тежину. Видеће облину земље а небо ће му личити на црну какафиену завесу посуту сребрним звездама. У сунце неће смети да погледа јер ће одмах привремено изгубити вид, а можда и заувек ослепе-

ће вероватно бити и први пилот вазноског брода свакодневно се вежба и припрема за лет који ће можда бити и последњи у његовој каријери.

Мотор ХЈР-99 који ће покретати ракетни авион Х-15 биће најјачи досад познат и употребљен. При пробама је причвршћен за огромне челичне шипке и уграђен у бетонску масу јер развија потисак од 30.000 килограма. Предвиђа се да ће ускоро, можда већ крајем ове године, Скот Кросфилд помоћу овог мотора летети чак и до 160 километара од земље. Тешко је замислити огромну брзину коју ће развијати авион Х-15 када његови мотори буду радили пуним капацитетом — девет пута већу од звука. Снага која ће покретати авион равна је оној од 250 четворомоторних авиона Б-17.

Управљање оваквим чудовиштем неће бити лако. Скот Кросфилд има 36 година и сматра се за најбољег америчког експерименталног пилота. Исто временом он је авијатичар и математичар, атлета и инжењер,

заради планова за авион Х-15. Када многобројни експериментални летови буду окончани Скот ће ући у своју кабину и привезаће се. Чудовиште са крилима попут ножића за бријање биће напуњено опасним горивима постављеним испод трупа овог циновог авиона који ће га однети до висине од 12.000 метара. Затим ће Скот своје ракетном ваздухоплову повећати брзину у правцу неба све док он не престане да буде авион и не претвори се у вазноски брод који ће се кретати као пламена баљва. Летеће 8.000, 10.000, 11.000 километара на сат. На 75 километара висине његови ће резервоари бити празни и он ће

ти. Команде авиона му неће ни за шта служити.

Ако све буде у реду Кросфилд ће поново скренути у правцу атмосфере. Затим ће се припремити за атерирање.

У случају да се деси неки квар на овом ракетном авиону Скоту Кросфилду неће бити спаса. Седиште за избацивање неће смети да употреби јер би одмах био искидан на комаде, а ни нарочиту затворену капсулу јер кад је помоћу ње несрећни пилот Милбурн Алт напустио експериментални авион Х-2 који је летео брзином од 3.637 километара на сат, изгубио је свест и сурвао се на пустињско тло.

Најтачнији возови на свету

Једна статистика објављена недавно у Берну показује да су француски возови најтачнији на свету. У току 1938 године свега 5,9 одсто француских брзих и експресних возова каснило је 10 до 15 минута, у 1956 години овај процент пао је на 4,5, а у 1957 на 3,6 одсто. Више од половине француских возова стиже „тачно у секунд“.

НАОЧАРИ ЗА СУНЦЕ

Наочари у боји се носе да би се очи заштитиле од сувише јаке светлости као и од невидљивих а штетних ултраљубичастих и инфрацрвених зракова. Први проузрокују конјунктивитис — запаљење вежњаче и рожњаче, а други могу бити виновници катаракте — сиве мрене која прекрије око.

Неке боје задржавају штетне зраке а друге их пропуштају. Зелена и сива боја наочара најбоље штите очи јер задржавају инфрацрвене и ултраљубичасте зраке. Жута стакла задржавају ултраљубичасте и инфрацрвене али пропуштају јаке светлосне зраке. Плава и љубичаста стакла пропуштају ултраљубичасте а мрнка и црвена инфрацрвене зраке.

На јаку светлост су најосетљивији кратковиди људи као

НАОЧАРИ ЗА СУНЦЕ

и очи плаве боје крупних зеница. Наочари ваља носити нарочито у крајевима где је ваздух врло чист и сув јер влага и прашина делимично задржавају штетне сунчеве зраке. Врло су препоручљиве и на свим оним местима где се сунчеви зраци одбијају за 80 до 90 одсто као што је случај у градовима, на плажама, снегу и у пустињама. Зеленило шума и ливада одбија свега 15 до 20 одсто сунчевих зрака и зато ту ношење наочара није неопходно.

Доскора се сматрало да су наочари са стаклом боље од пластичних чија се површина лако изгребе. Уствари пластичне наочари имају чак предност јер су тежке највише 15 грама према 50 колико теже стаклене а откад је пронађена материја „орма“ која подноси огреботине исто тако добро као и стакло нема више никаквог разлога излагати се опасности од поломљених стакала.

У последње време се доста говори о наочарима са полароидним стаклима. Уствари то су два слоја провидне пластичне материје између којих се стављају поливинилске соли. Предност полароидних стакала је у томе што задржавају све светлосне зраке који се одбијају са површина и предмета које посматрамо. Нарочито су врло корисне кад желимо да дуго посматрамо снег, песак, површину воде и друге јако светле предмете.

Иначе су сасвим довољна обична стакла која подједнако као и полароидна задржавају ултраљубичасте и инфрацрвене зраке.

СИТНО АЛИ ЗАНИМЉИВО

- Италијански певач Карло Фаринели певао је једну ноту пуних шест минута и тиме постигао рекорд.
- Камење са необично оштрим ивицама открили су археолози у Месопотамији. Они верују да су ово камење прастари људи употребљавали као бријаче. То би значило да су људи почели да се брију још пре 5.000 година.
- Таласи високи и до сто метара настају у великим дубинама. Док стигну на површину воде они се умање толико да постану чак и незнатни.
- Термометар гигантских размера конструисан је за Међународну изложбу у Чикагу. Висок је 65 метара, а скала достиже дужину од 45 метара.
- Занимљиви примерци зидних часовника направљених од хлеба постоје у граду Гере у Немачкој. Већ више од 45 година њихове шеталице одбројавају тачно време готово у секунду.

РАКЕТА НА ЛЕЂИМА

Недавно је за потребе америчке армије поручено једно ново и необично ваздушно транспортно средство. То су индивидуалне ракете које се причвршћују за леђа војника и омогућавају да се прелете мање препреке као што су реке, клисуре и градови.

WALT DISNEY ОД ИКАРА ДО РАКЕТЕ

РАТ ЈЕ ЗАВРШЕН, У њЕМУ ЈЕ АВИЈАЦИЈА ПОКАЗАЛА ОГРОМНУ СНАГУ, КОЈА МОЖЕ ЈОШ БОЉЕ ДА СЕ ИСКОРИСТИ У МИРУ.

НОВА ВРСТА АПАРАТА ГОТОВО ПРЕКОНОЧНО ПРЕБАЦИЛА НАС ЈЕ У ЕРУ РЕАКТИВНИХ АВИОНА.

МОДЕРНИ МЛАЗНИ АВИОНИ ПРОБИЛИ СУ „ЗВУЧНИ ЗИД“, ОДНЕЛИ ЧОВЕКА У СТРАТОСФЕРУ.

ДАНАС СЕ РЕКОРДИ ПОСТИЖУ ДА БИ ОДМАХ БИЛИ ОБОРЕНИ. ЈАНУАРА 1957, У НЕПРЕКИДНОМ ЛЕТУ, АВИОН ЈЕ ОБЛЕТЕО ЗЕМЉУ ЗА ЈЕДАН ДАН, 21 ЧАС И 19 МИНУТА...

... СНАБДЕВАЈУКИ СЕ ПОТРЕБНИМ ГОРИВОМ У ЛЕТУ.

ДОРУЧАК НА ЈЕДНОМ КРАЈУ КОНТИНЕНТА, РУЧАК НА ДРУГОМ!

КАКО СМЕШНО ЗВУЧИ НЕКАДАШЊЕ СМЕЛО ПРОРОЧАНСТВО КОЛБРЕЈТА РОУЕРСА...

ЈЕДНОГ ДАНА НЕКО ЋЕ ИПАК ПРЕЛЕТЕТИ АМЕРИЧКИ КОНТИНЕНТ ЗА 30 ДАНА.

СНАСТАВИЊЕ СЕ

С ГАЈГЕРОВИМ БРОЈАЧЕМ...

Немци су народ који је до претераности озбиљно схватио опасност од атомских радијација и радиоактивности. Тако код неких људи страх од радиоактивности узима размере праве панике. Док у Француској Гајгерове бројаче употребљава само неколико хиљада стручњака у потрази за ураном, у Западној Немачкој преко 500.000 људи ваде сваког часа из ципова јевтине справе и са страхом контролишу радиоактивност средине у којој се крећу. Зато су предузете мере за умирење: сваки Немац који се осећа угрожен може у предграђу већих градова добити за 20.000 марака мало али удобно антнатомско склониште снабдевано храном, Гајгеровим бројачем, радиоапаратом и перископом.

Највећи немачки листови свакодневно објављују, као додатак метеоролошком извештају, последње податке о радиоактивности атмосфере. Статистичари су већ забележили да свако повећање радиоактивности повлачи за собом смањење куповине млека, маслаца, поврћа и рибе — због опасности од радиоактивне „заразе“, а нагло повећање куповине шешира и кишобрана — као заштите од радиоактивности атмосферског талога! Као што су радио-таласи после Првог светског рата сматрани узроком поремећаја времена, тако данас широк масе Немаца све климатске аномалије приписују радиоактивности.

Многи Немци када се жале на мигрену, умор и неране поремећаје уствари проклињу радиоактивност. Нагло повећање развода бракова код особља које ради у Бајеровим лабораторијама специјализованим за искоришћавање радионуклеотида одмах је забележено као „болест зрачења“. Кад је у једном немачком листу објављено да су пчеле одличан показатељ радиоактивности, сељаци широм Немачке за један дан су покупували све Гајгерове бројаче и поставили их у кошнице. Откако се чуло да и телевизија проузрокује радиоактивност, велики немачки женски часопис „Констанца“ преплављен је дописима читатељки у којима се жале да њихови кактуси и цвеће вену, а рибе у акваријумима крикљају.

У седишту немачке комисије за заштиту од радиоактивности, у једном замку у околини Франкфурта, свакодневно се прикупљају подаци из 68 осматрачких станица са целе територије Немачке. Сабирају се ту не само подаци о радиоактивности ваздуха, већ и о заражености вода, тла, грађевинског материјала и главних прехранбених артикала. Последње вести ове врсте доносе свакодневно и разне установе: Институт за рибарство у Хамбургу, Грађевински институт у Берлину, Завод за млеко и вино у Визбадену, Институт за стоку и сточну храну у Фрибургу, Завод за кичу и косметичка зрачења у Берхтесгадену и многи други.

Мада је Завод у Берхтесгадену утврдио да су млеко и маслац добијени на висини од хиљаду метара 20 пута радиоактивнији него на нивоу мора — што је последица плићег корена и бржег растења биљака — Централна за обавештења о радиоактивности ветра, кише и снега у Мајнцу досад је само једном звонила на узбуну. То је било петнаест дана после совјетских водоничних експлозија у Сибиру. Чак ни у том случају критична доза радиоактивности ни изблизила није била достигнута.

Немачка Комисија за радио-

активност, која је окупила дванаест истакнутих научника, објавила је недавно последња поуздана сазнања о опасности од радиоактивних зрачења.

Од својих 68 осматрачких станица Комисија је добила обавештења да нуклеарне експлозије немају дугорочан утицај на време. Радиоактивност природе порасте од један на три почет од морског нивоа до висине од 3.000 метара. У зависности од геолошког састава тла, индекс радиоактивности се мења од 1 до 10, а радиоактивност бетона је два пута већа него камена. Степен радиоактивности грађевинских материјала играће велику улогу у архитектури будућности.

Нуклеарне експлозије још не мају знатнији утицај на радиоактивност читаве природе. Комисија је у току последњих година забележила у приземним слојевима земље петоструко повећање радиоактивности и троструко зрачење које потиче од радиоактивног стронцијума. Вероватно да за становништво постоји опасност од повећаног уношења радиоактивности у организам — путем дисања, пића и исхране.

Не треба потценити ни улогу такозваног културног озрачивања које је последица фосфоресцентних часовника, телевизијских апарата, летова на великим висинама, а нарочито техничког и медицинског искоришћавања радиоактивности и радионуклеотида. Ово су сва како проузроковачи једне четвртине укупне радиоактивности у свету.

Професор Рајевски упозорава на опасност рендгенових зрачења и радионуклеотида у медицини и одлучно се противи њиховој употреби кад су у питању труднице и деца.

Гогенов син живи на Тахитију

Амерички новинари, увек жељни сензација, објавили су пре неколико недеља једну новост — пронашли су на Тахитију Гогеновог сина Емила, огромну људину, снажног и увек насмејаног рибара. Једног јутра пет новинара су се искрцали у Палетију, минијатурној престоници Тахитија, са свега 13.000 становника, две школе, једном болницом и 15 барова. Затекли су Емила опасаног његовим шареним „пареом“, баш у тренутку када се пузао уз једно кокосово стабло.

Врло једноставно он им је рекао да се зове Емил Гоген. Да је његова мати Темау, ко-

ја га је родила у шеснаестој години непосредно пре очеве смрти и сахране осмог ма-

ја 1903 године у Хива Хое, још жива, а да су његовог оца на Тахитију звали Коке. Емилово запрепаштење није било мало када је за податке дате новинарима добио награду од педесет долара, које ни када у животу није имао у рукама.

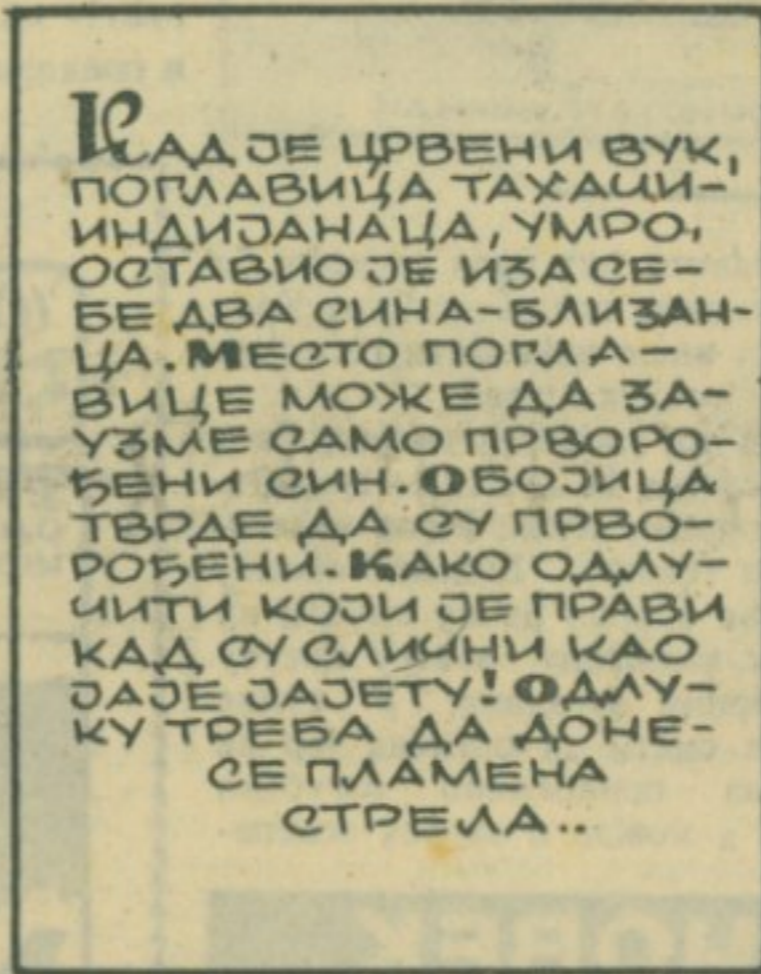
Пошто му се ова лака зарада оследила крпком рибар је престао да ради и почео да јури туристе претстављајући им се као Гогенов син и очекујући за то награду. Наравно, неки су били много мање издашни а неки сасвим шкрти па је он ускоро запао у беду, а пошто није отплаћивао ни дуг за бицикл убрзо је био затворен. На интервенцију неколико туриста који су платили његов дуг, Емил је ослобођен. Али немно догађај га је сасвим разумно и отада свима који му нуде новац зато што је Гогенов син мудро одговарао:

— Не желим никакву награду! Ако ми дајете доларе само због тога што се зovem Гоген почећу опет да живим од „ренте“, а то не ваља.

ДОКАЗ ВРЕДНОСТИ И ПОПУЛАРНОСТИ...

Вредност и популарност француских сликара који су радили за последњих сто година доказана је и на једној изложби у Лондону кад је 16 њихових дела продато за преко 35.000 фунти стерлинга. Једна Матисова мртва природа, тавир воћа између расцветаног биља, продата је за 4.200 фунти, а једна Реноарова мртва природа, јагоде и лимуни на столу који је прекривен белим чаршавом, продата је за 3.000 фунти. Добру прођу имала су и дела старих мајстора. За 145 њихових слика добијено је преко 70.000 фунти стерлинга.

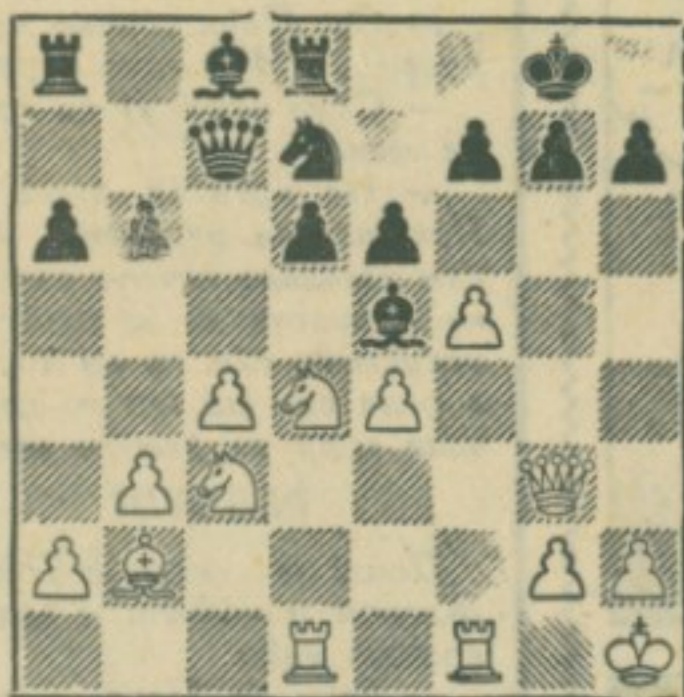
Занимљиво је да је на овој изложби продата и једна слика фламанског сликара Бројгела за 7.500 фунти стерлинга, а та иста слика купљена је 1880 године за 31 фунт.

У чиме шах XXIV

О жртвама у шаху прилично смо научили. Биће ипак потребно да видимо још три партије занимљиве због жртвовања фигура. Једна је Аљехинова, друга Нимцовичева, а трећа је позната под називом „бесмртна партија“.

На свом гостовању у Берлину, 1921 године, Аљехин је у партији с мајстором Фрицом Семишом имао беле фигуре. Својим седамнаестим потезом, покретом ловца са ф6 на е5, Семиш је напао Аљехинову даму и партија је овако изгледала:

Погледајте сада како се Аљехин мирно опрашта са својом дамом! 18 ф5-е6 Ле5:г3, 19, е6: ф7+ Кг8-х8, 20, Сц3-д5 Цц7-б7, 21, Сд4-е6 и црни предаје.

Да ли видите да Аљехин сада може да матира црног у првом потезу? Л62:г7 и — мат. Да ли бисмо могли да црног матирамо и другим путем, мало дужином? Да пробамо!

Направимо потез Себ:д8 и нападимо црну даму! Ма шта да црни учини са својом дамом, ми излазимо пешаком на ф8, претварамо га у даму и дајемо шах. Црни мора да носи ту даму својим скакачем, а ми топом са ф1 носимо његовог скакача и — опет му дајемо мат.

Ако би црни дигао руке од своје даме и после нашег потеза Себ:д8 ипако својим скакачем на ф8, шта бисмо ми радили? Однели бисмо његову даму и остали тако надмоћни да би партија опет била наша.

Разуме се, бели би увек дао онај први, директни мат ловцем, јер ни у шаху не треба од готовине правити вересију.

ЗАМОРЦИ — АСТМАТИЧАРИ

Заморце можемо научити да добију нападе астме иако материје на коју су они пресетљиви нема у ваздуху, — саопштила је група америчких научника на састанку у Синсинатију.

Кад заморчиће држимо у специјалним собама где удишу иситњене беланчевине јајета, они постају осетљиви и показују све знаке обољења од астме као и људи. Међутим ови напади астме су се наставили и кад више није било праха од јајета у ваздуху. То значи да су животине, после вишедневних дејстава беланчевина научиле да болују од астме и да су наставиле и доцније све док се нису после извесног времена одвике — „заборавиле“ да болују пошто дејствовање беланчевина није понављано.

Лекари са универзитета у Пенсилванији кажу да је важно још утврдити да ли је то обољење стварно астма, а не нека неуроза или реакција из страха.

ЧОВЕК ЋЕ ПОКРЕТАТИ ПЛАНИНЕ

Употребом атомске бомбе човек ће моћи да разара и читаве планине. Ово потврђује и извештај Комисије за атомску енергију у САД јер је подземна експлозија већ извршена 19 септембра 1957 године. Тада је разбијено 50.000 тона стена а 400.000 тона је попучало. Сматра се да ће овакве експлозије наћи примену у рударству за добијање нафте из земље, као и још много шире примену.

НОВИ МАТЕРИЈАЛ ЗА РАКЕТЕ

Астролит је пластична материја појачана влакнима од песка, тачније, влакнима силицијум-диоксида. Тако ће моћи да издржава високе температуре створене на ракети боље него челични оклоп који је досад употребљаван. Мисли се да ће то бити изврстан материјал за израду врха ракете, изводних цеви и пераја.

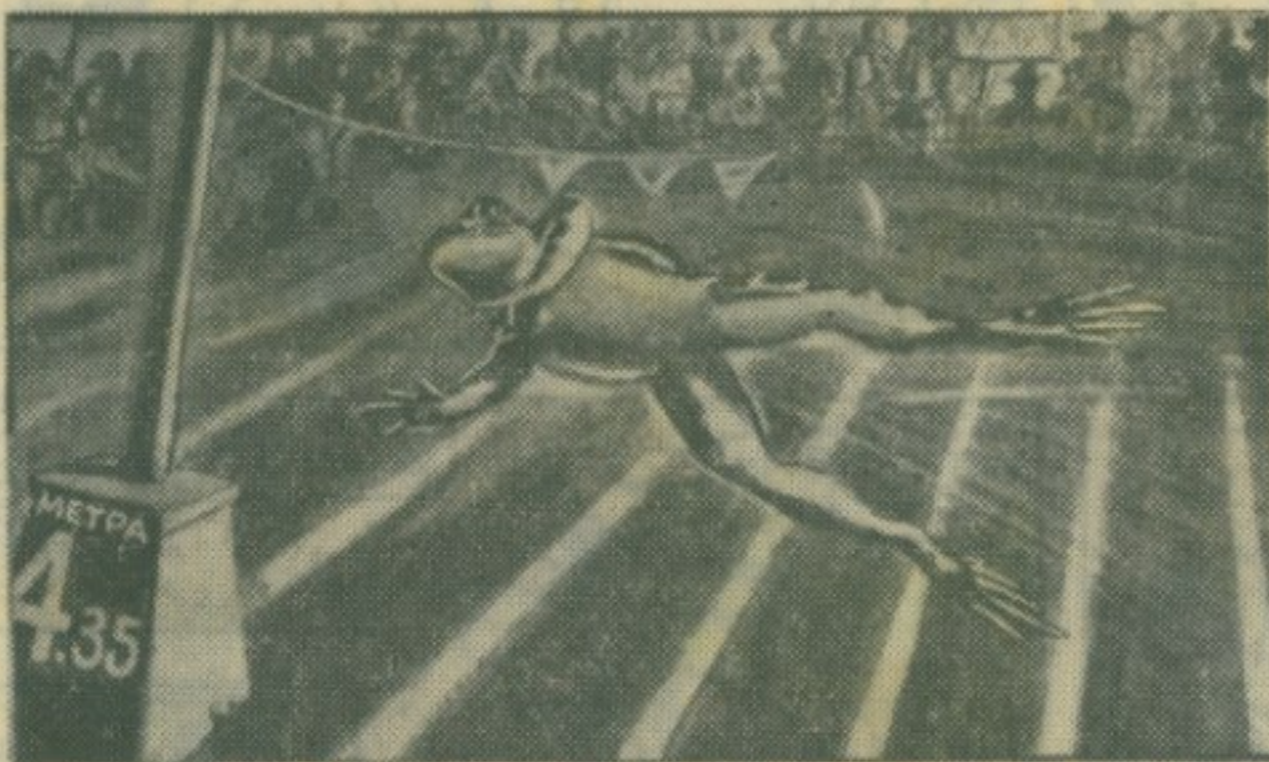
У пробама које су вршили амерички научници у Лос Анђелосу астролит је био оштећен тек на 2500 степени после 140 секунди, док је челик пламеном исте лампе пресечен после свега 42 секунде. Нови материјал се показао бољи и од постојећих азбестних материја.

РАСТЕЊЕ ВЕЛИЈА ПОД МИКРОСКОПОМ

Научници данас могу микроскопом са Х зрацима да посматрају раст ћелија. На Националној конференцији у Кембриџу др Хауард Петт је описао овај апарат који је он усавршио и назвао га микрофлуороскопом.

„Микрофлуороскоп је потпуно сличан рендгенском апарату који се употребљава у медицини, само је све на њему пропорционално смањено 2.000 пута. Једино су Х зраци сто пута дужи него обично. Све остало је исто. Х зраци пролазе кроз предмет и слика се појављује на флуоресцентном екрану испод предмета“.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

НИЈЕ РЕКОРДЕР

У САД одржава се сваке године такмичење жаба у скоку у даљину. Ове године победио је жабац Цим, који је пре скочио 4 метра и 35 сантиметара. Но, то је далеко испод рекорда који је, 1954, поставио жабац Лаки. Он је скочио равно 5 метара.

Једно око нормално друго слепо за боје

Нормално човечје око види боје захваљујући различитим таласним дужинама светлосних зракова. Оне најдуже види као црвену а најкраће као љубичасту боју. Између њихових дужина су остале боје. Постоје особе које су следе за извесне боје — делимични далтонисти. Амерички научници др Грахам и Јан Ци са Колумбија универзитета сматрају да је узрок овом поремећају пре у пријемном апарату ока него у централном нервном систему.

Недавно су они имали интересантан случај. Једна девојка имала је једно око нормално

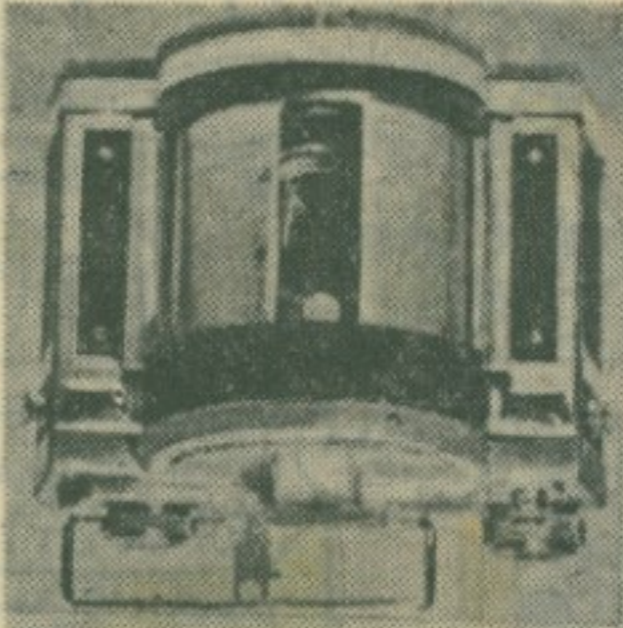
а друго са поремећајем за разликовање боја. Светлост таласне дужине од 502 милимикрона за њу претставља само неодређену сиву боју. Зраке таласне дужине изнад ове види као плаве, што одговара таласној дужини од 470 милимикрона за њено здраво око. Дужину изнад 502 милимикрона око види као жуто, а то значи 570 милимикрона њеног здравог ока. Захваљујући случају ове девојке научници су могли да провере досадашње резултате постигнуте разним другим методама испитивања.

Рибе пагодбранци

Најнеобичнији начин рађања у животињском царству свакако је код неких врста рибе раје. Наиме, женка доноси на свет своје младе на тај начин што их избацује у ваздух. Скачући изнад воде више пута, мајка приликом сваког скока испушта по једно новорођенче, које, окрећући се као ваљак и ширећи пераја у облику кишобрана, пада као пагодбранец на површину мора.

Фотографски апарат великој домаћи

Токију је израђен необичан фотографски апарат чија је предност у томе што при снимању може да обухвати широко поље, чак до 140 степени. Апарат је снабдевен објективом од 50 мм у жижи и даје снимке необичајеног формата 50 x 112 мм. Да би се добила што јаснија слика, конструктор је израдио магацин који

намотава филм, тако да је свака слика на истој раздаљини од центра објектива.

Као камелеон ..

Научник В. А. Фирсоф, члан Британског астрономског друштва, тврди да Месец мења боју док се креће преко неба. Он је зеленији при изласку Сунца него при његовом заласку, а зеленији је и док се уздиже него кад залази. Призор би био још лепши кад Земљина атмосфера не би умањивала видљивост. Овај свој налаз Фирсоф је обелоданио тек око 700 осматрања Месеца кроз специјалне филтре.

... међу старим Римљанима било је веома вештих акробата који су ишли по затегнутом конопцу.

... пре неколико десетина година сматрало се да је калифорниски ваздух изврстан лек за нерве, па се због тога у нарочитим челичним боцама извозио у остале крајеве Америке.

... вештина справљања алкохолних пића била је позната многим народима бар две хиљаде година пре наше ере. Позна-

... птица-змија, која спада у исту групу с корморанима, има

веома дугачак врат, узану главу и кљун — који сви заједно потсећају на водену змију кад се диже из воде.

... многа афричка племена употребљавају штитове начињене од жирафине коже.

... резултати анкете спроведене у једној од највећих основних школа у Њујорку показали су да 60 одсто ученика никад није видело коња, а преко 80 одсто живу краву.

... наша реч „свила“, као и речи које у многим европским језицима означавају исти појам, потичу од кинеског „си“ или

то је да су у Старом веку Кинези справљали алкохолно пиће „саучу“, а Индијци „арак“.

... у Сенегалу живе највећи пацови на свету. Сенегалци ове пацове, велике као крупни зечевци, називају канчули. Научници су забележили да канчули стављају пред улаз у своју јазбину грумен соли.

Како они до ње дођу и чему им служи још није разјашњено. корејског „сој“ што значи „свилена бунба“.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ ЦИРКУСКА ПРЕТСТАВА

Copyright P. I. B. Box 6 Copenhagen

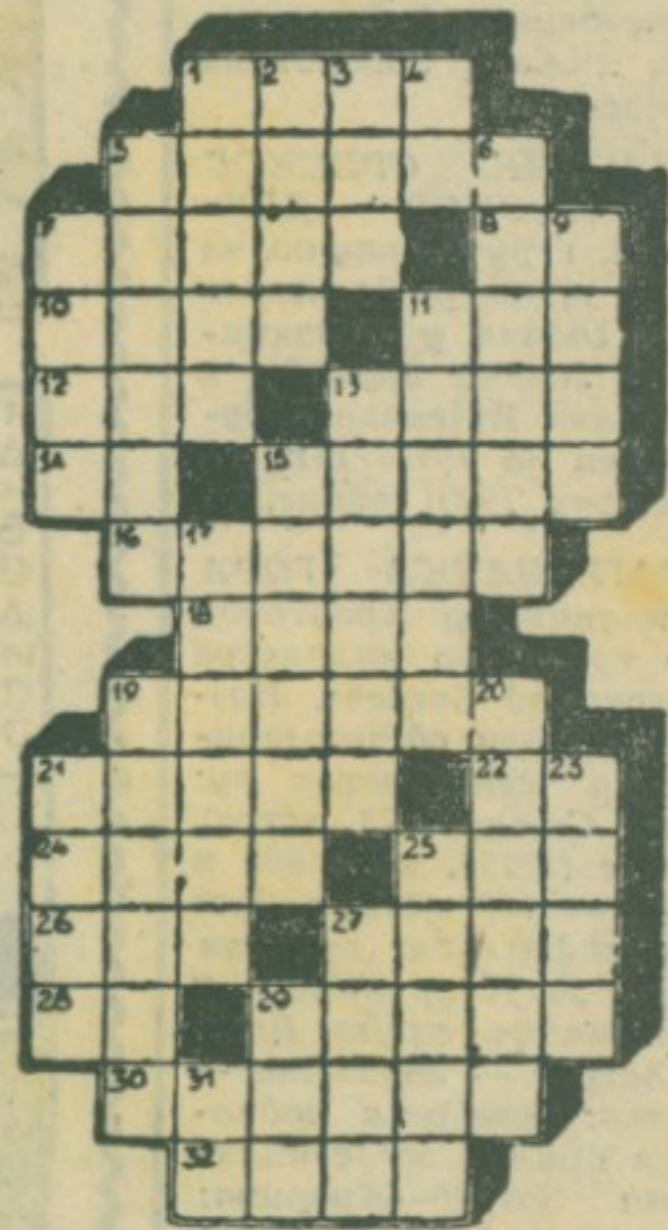
Нацртајте сами од картона неколико животиња. Прво опсечите цртеж, па га ставите на картон и залепите. Да се хартија не би одлепила, притисните је неким тешким предметом. Пошто се лепак осуши, исечите картон и обојите цртеж. Између две расцепљене стране картона стави се половина

запушача, која се причврсти цртањем ексерима као што показује цртеж А. Запушач мора да се налази тамо где је ознака +. Ако урадите све по упутству, животиње ће моћи да се љуљају и равнотежу неће изгубити. На сличан начин можете да начините коња, клоњета итд.

Водоравно: 1) македонско мушко име; 5) град у Кини; 7) град у Арабији; 8) земски знак за алуминијум; 10) жута боја; 11) једноцифрен број; 12) стара српска престоница; 13) француски сликар (19 век); 14) мера за површину; 15) део опреме товарног коња; 16) сировина за добијање боја; 18) пристаниште на Арабском Полуострву; 19) теснац; 21) врста музичке композиције; 22) слово латинице; 24) француски књижевник („Исландски рибао“); 25) део кућног намештаја; 26) језеро у Северној Америци; 27) староседелац Балканског Полуострва; 28) слово француске азбуке; 29) река у Африци; 30) преподивна претстава; 32) пољопривредна алатка.

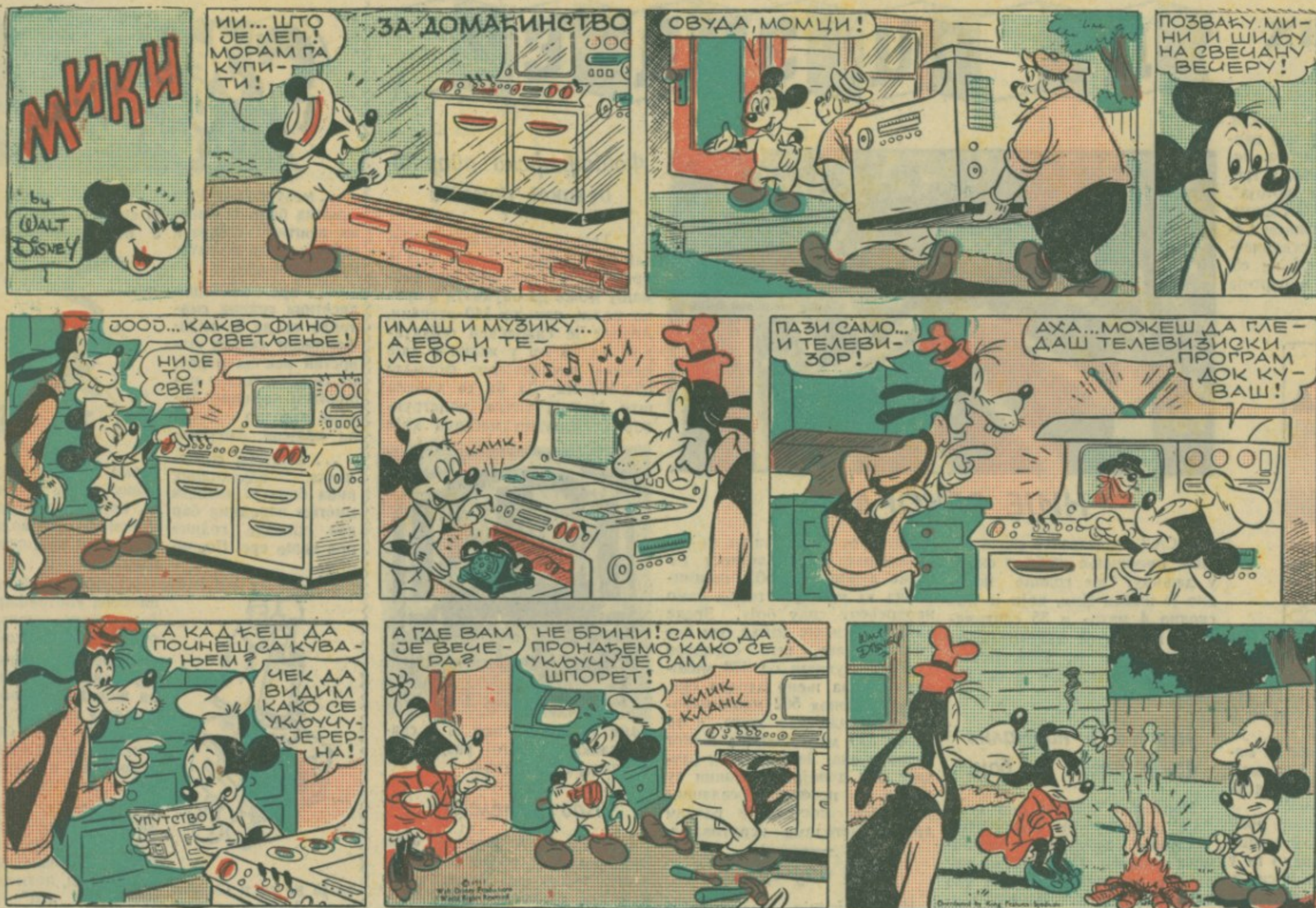
Усправно: 1) совјетски шаховски велемајстор; 2) прва жртва ваздухопловства; 3) мочвара; 4) лична заменица; 5) радионица за производњу хлеба; 6) врста птице; 7) бразготина; 9) мушко име; 11) равница; 13) део ноге (мног.); 15) чупати; 17) насути; 19) потребан број чланова за пуноважно одлучивање; 20) град у Црној Гори; 21) риме; 23) географски појам; 25) врста атмосферског талога; 27) дужица у оку; 29) мушко име; 31) врста першуна.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) во; 3) каро; 5) најада; 7) Калахари; 9) ане; 10) Нал; 11) на; 12) ак; 14) па; 15) лапили; 18) зоне; 19) Килија; 21) ел; 22) он; 23) ст; 25) јак; 27) Тир; 28) Ајнштајн; 31) новина; 32) саса; 33) ба.

Усправно: 1) ваја; 2) орах; 3) Кале; 4) одан; 5) навал; 6) Арапи; 7) Кан; 8) ила; 12) Апола; 13) кини; 16) Ази; 17) леј; 19) Клајн; 20) Азија; 21) еја; 24) трн; 26) Кнос; 27) Танц; 29) Шваб; 30) Тиса.

ЛАНЧАНА РЕАКЦИЈА

Паја је позван на ручак код Пате. Да би боље јео, тога дана није уопште до-ручковао и дошао је гладан као вук.
 — Пато, шта си спремила за ручак? — пита домаћицу још с врата.
 — Ох, Пајо, толико ми је криво... Има само сира...
 — Само сира? И на то си ме звала?
 — Не љути се, драги... Покушај да разумеш. Кад сам извадила печење из рерне и видела да је изгорело испустила сам га на тарту, а онда сам на све то изручила супу да угасим ватру!

РЕВАНШ

Попај је седео с Пером Ждером у кафани и сад се враћају кући.
 — Реци ми, Перо, — вели Попај кад су се нашли на улици — зашто си гардербери ки два сто динара. Нисам знао да си толико дарезљив.
 — Хтео сам бар донекле да јој се оджум, — одговори Пера. — Зар не видиш каква ми је леп шешир дала?
 ВЛАЈА ОДГОВАРА...

— Влајо, шта ти замислиши под висећим мостом? — пита учитељ.
 — Воду! — одговори Влаја. — Шта би могло бити под мостом него вода?

ПИТАЊА ОДГОВОРИ

Шта је домбра?
 Каква је мера дунум?
 Кад је почео да излази Гласник Српског географског друштва?
 Који су највећи врхови Загребачке Горе?

ОДГОВОР

ДОМБРА је стари руски музички инструмент са жицама. Слична је тамбури. Има дуг врат. Ово име добила је, како неки мисле, по персиској речи танбур. Инструмент домбру потиснула је балалајка.

ДУНУМ је стара турска мера за површину земље која се употребљавала пре но што је уведена метарски систем. Дунум је квадрат коме је једна страна дуга 40 корака (корак = 75 сантиметара), а површина му износи око 900 квадратних метара. У Босни и Херцеговини дунум износи хиљаду квадратних метара.

ГЛАСНИК СРПСКОГ ГЕОГРАФСКОГ ДРУШТВА, стручни научни часопис, почео је да излази 1912 године у редакцији др Јована Цвијића и др Павла Вујевића. Објављен је 1915—1919, а објављен 1920 године.

ЗАГРЕБАЧКА ГОРА је планина у Хрватској, око три и по километра северно од Загреба. Највећи врхови од југозапада на североисток су: Мало Сљење (973 метра), Сљење (1035), кота 808 и Лица — 709 метара. Јужним подножјем пролази друм за Копривницу и железничка пруга Брод — Загреб — Љубљана — Ријека; западним подножјем друм и железничка пруга Загреб—Крапина; источним: друм Загреб—Марија Бистрица — Вараждин, а северним: друм Марија Бистрица — Ватина.

КАЈДУК СТАНЦО

ПО РОМАНУ Ј. ВЕСЕЛИНОВИЋА

